

2019-
2021

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ
ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ –
ΕΠΙΣΤΗΜΕΣ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ»

Οδηγός Σπουδών

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΠΡΟΣΧΟΛΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ**

ΤΜΗΜΑ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ

**Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών
"Εκπαίδευση για την Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής"**

2

Οδηγός Σπουδών

Ακαδημαϊκά έτη 2019-2020 και 2020-2021

Θεσσαλονίκη 2019 - 2021

Περιεχόμενα

Αντικείμενο και σκοπός του Διατμηματικού Προγράμματος Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.).....	6
Πρόγραμμα σπουδών	7
Πίνακας 1. Πρόγραμμα σπουδών: μαθήματα και ECTS ανά έτος σπουδών	7
Περιγράμματα Μαθημάτων	9
Α01. Κριτική θεώρηση και ανάλυση των βασικών παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών μάθησης.....	10
Α02. Βασικές αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης: η θεωρία	13
Α03. Θεατροπαιδαγωγική ως διδακτικό και ερευνητικό εργαλείο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση.....	17
Α04. Το βασικό θεωρητικό, φιλοσοφικό, μεθοδολογικό και εννοιολογικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης.....	21
Α05. Οικολογία και Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία: συνεταιριστική διαχείριση των απορριμμάτων, του νερού, της τροφής, της ενέργειας	26
Β01. Κριτική Παιδαγωγική: Θεωρία και πράξη.....	31
Β02. Βασικές θεωρίες Οικολογίας και η προβληματική της Ανθρώπινης Οικολογίας.....	34
Β03. Περιβαλλοντική φιλοσοφία, περιβαλλοντική ηθική και εκπαίδευση αξιών.....	38
Β04. Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων	42
Γ01. Βιολογία και περιβάλλον	45
Γ02. Πρακτική Άσκηση.....	47
Γ03. Εμφύχωση ομάδων βιωματικής εκπαίδευσης.....	50
Δ01. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία.....	53
Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών	54
Άρθρο 1	54
Σκοπός του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών.....	54
Άρθρο 2	55
Όργανα του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (άρθρα 31, 44 και 45 του ν.4485/2017).....	55
Άρθρο 3	56
Κατηγορίες υποψηφίων για φοίτηση στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (άρθρο 34 παρ. 1, 7 και 8 του ν. 4485/2017)	56
Άρθρο 4	56
Αριθμός Εισακτέων, Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής Εισακτέων (άρθρα 34 και 45 του ν.4485/2017).....	56
Αριθμός εισακτέων.....	56

Προκήρυξη θέσεων - Δικαιολογητικά	57
Κριτήρια επιλογής	57
Διαδικασία επιλογής και εξέτασης	59
Άρθρο 5	60
Διάρκεια και Όροι Φοίτησης (άρθρα 33, 34 και 35 του ν. 4485/2017)	60
Χρονική διάρκεια	60
Εγγραφή στο Δ.Π.Μ.Σ.	61
Φοιτητική Μέριμνα	62
Τέλη Φοίτησης	62
Άρθρο 6	62
Πρόγραμμα Σπουδών-Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών (άρθρα 34 και 45 του ν.4485/2017)	62
α) Πρόγραμμα μαθημάτων	63
β) Διεξαγωγή μαθημάτων και πρακτικής άσκησης.....	64
Τρόπος αξιολόγησης και βαθμολόγησης	65
Προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσης των μαθημάτων	65
Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.)	65
Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ)	67
Άρθρο 7	67
Υποτροφίες (άρθρο 35 και 45 του .4485/2017).....	67
Άρθρο 8	67
Διδακτικό Προσωπικό (άρθρα 36 και 45 του ν. 4485/2017)	67
Άρθρο 9	68
Έσοδα Προγραμμάτων-Διαδικασία Οικονομικής Διαχείρισης	68
(άρθρο 37 του ν. 4485/2017).....	68
Άρθρο 10	69
Διοικητική Υποστήριξη - Υλικοτεχνική Υποδομή	69
Διοικητική Υποστήριξη.....	69
Υλικοτεχνική Υποδομή	69
Άρθρο 11	70
Τελετουργικό Αποφοίτησης (άρθρο 45 παρ. 1 εδαφ. ιε΄ του ν. 4485/2017)	70
Άρθρο 12	70
Τύπος Απονεμόμενου Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) (άρθρο 45 παρ. 1 εδαφ. ιε΄ του Ν. 4485/2017)	70
Άρθρο 13	71
Λογοκλοπή	71
Άρθρο 14	71

Μεταβατικές ρυθμίσεις	71
Ακαδημαϊκό Προσωπικό	72
Διοίκηση Δ.Π.Μ.Σ.	74
Επικοινωνία	75
Χάρτης θέσης του Τμήματος	76

Αντικείμενο και σκοπός του Διατμηματικού Προγράμματος Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.)

Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές στο (Δ.Π.Μ.Σ.) «Εκπαίδευση για την Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής» αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας και των τεχνών, καθώς και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, στην κατάρτιση επιστημόνων υψηλού επιπέδου ικανών να συμβάλουν σε θεωρητικές και εφαρμοσμένες περιοχές συγκεκριμένων γνωστικών κλάδων, ειδικές θεματικές ενότητες ή επιμέρους κλάδων των γνωστικών αντικειμένων του πρώτου κύκλου σπουδών των οικείων Τμημάτων καθώς και στην παραγωγή και μετάδοση γνώσεων, τεχνογνωσίας, μεθοδολογιών εργαλείων και ερευνητικών αποτελεσμάτων στον επιστημονικό χώρο που δραστηριοποιείται το κάθε Τμήμα. Πιο συγκεκριμένα σκοπεύει στην εξειδίκευση επιστημόνων καθώς και την ανάπτυξη εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας σε θέματα:

(α) Εμβάθυνσης στη θεωρία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Αειφορίας, παραγωγής γνώσης στο παραπάνω διεπιστημονικό πεδίο και διάχυσης της γνώσης αυτής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.

(β) Σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αειφορίας για κάθε δυνατό συνδυασμό ομάδων-στόχων, εκπαιδευτών, αντικειμένου μελέτης, εκπαιδευτικού πλαισίου και διατιθέμενης υλικής υποδομής.

(γ) Σχεδιασμού πολιτικών (policies) για την ενσωμάτωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Αειφορίας σε όλες τις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης, αλλά και σε κάθε δυνατή συγκυρία άτυπης εκπαίδευσης μέσα στο γενικότερο περιβάλλον των κοινωνικών θεσμών, φορέων, ομάδων που λαμβάνουν αποφάσεις, κλπ.

(δ) Ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας σε όλους τους παραπάνω τομείς.

(ε) Ανάπτυξη κάθε είδους συνεργασίας με άτομα, επιστημονικά ιδρύματα, φορείς, και ομάδες που ασχολούνται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφορία τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.

(στ) Επιστημονικά άρθρα κατάρτιση των φοιτητών/τριών/τριών του Δ.Π.Μ.Σ. έτσι ώστε να γίνουν ικανοί/ές να στελεχώσουν θεσμούς, φορείς, οργανώσεις και ομάδες που ασχολούνται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφορία (μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και εθελοντικές ομάδες εκπαιδευτικών που εκπονούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης) προσφέροντάς τους το καλύτερο δυνατό έργο και προωθώντας εν γένει τους σκοπούς και το σκεπτικό του παραπάνω διεπιστημονικού πεδίου.

Πρόγραμμα σπουδών

Το Πρόγραμμα σπουδών περιλαμβάνει τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα σπουδών, το καθένα εκ των οποίων περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον δεκατρείς (13) εκπαιδευτικές εβδομάδες. Το πρόγραμμα περιλαμβάνει δώδεκα (12) υποχρεωτικά μαθήματα και Πρακτική Άσκηση (Πίνακας 1). Στο πρώτο και δεύτερο εξάμηνο κατανέμονται πέντε (5) και τέσσερα (4) υποχρεωτικά μαθήματα αντίστοιχα. Το τρίτο εξάμηνο περιλαμβάνει δύο (2) υποχρεωτικά μαθήματα και Πρακτική Άσκηση. Το τέταρτο εξάμηνο σπουδών διατίθεται στην εκπόνηση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας. Το σύνολο των Πιστωτικών Μονάδων (ECTS) που απαιτούνται για την απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ανέρχεται σε (120) και κατανέμεται σε τριάντα (30) μονάδες ανά εξάμηνο. Κάθε μάθημα του πρώτου εξαμήνου αντιστοιχεί σε έξι (6) Πιστωτικές Μονάδες (ECTS), τρία από τα τέσσερα μαθήματα του δεύτερου εξαμήνου αντιστοιχούν το καθένα σε έξι (6) Πιστωτικές Μονάδες ενώ το τέταρτο σε δώδεκα (12). Τα δύο μαθήματα του τρίτου εξαμήνου αντιστοιχούν σε 7 και 8 Πιστωτικές Μονάδες αντίστοιχα, ενώ η Πρακτική Άσκηση σε δεκαπέντε (15). Τέλος η Διπλωματική Εργασία αντιστοιχεί σε 30 Πιστωτικές μονάδες (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Πρόγραμμα σπουδών: μαθήματα και ECTS ανά έτος σπουδών

Α' Έτος Σπουδών		
1^ο Εξάμηνο- Χειμερινό		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
A01	Κριτική θεώρηση και ανάλυση των βασικών παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών μάθησης	6
A02	Βασικές αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης: η θεωρία	6
A03	Θεατροπαιδαγωγική ως διδακτικό και ερευνητικό εργαλείο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	6
A04	Το βασικό θεωρητικό, φιλοσοφικό, μεθοδολογικό και εννοιολογικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	6
A05	Οικολογία και Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία: συνεταιριστική διαχείριση των απορριμμάτων, του νερού, της τροφής, της ενέργειας	6

Α' Έτος Σπουδών		
2^ο Εξάμηνο- Εαρινό		
B01	Κριτική Παιδαγωγική: Θεωρία και πράξη	6
B02	Βασικές θεωρίες Οικολογίας και η προβληματική της Ανθρώπινης Οικολογίας	6
B03	Περιβαλλοντική φιλοσοφία, περιβαλλοντική ηθική και εκπαίδευση αξιών	6
B04	Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων	12
Β' Έτος Σπουδών		
3^ο Εξάμηνο - Χειμερινό		
ΚΩΔΙΚΟΣ	ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ECTS
Γ01	Βιολογία και περιβάλλον	8
Γ02	Πρακτική άσκηση	15
Γ03	Εμφύχωση ομάδων βιωματικής εκπαίδευσης	7
4^ο Εξάμηνο - Εαρινό		
Δ01	Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	30
	Σύνολο Π.Μ. (ECTS)	120

Περιγράμματα Μαθημάτων

A01. Κριτική θεώρηση και ανάλυση των βασικών παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών μάθησης

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 1ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκουσα: Μαρία Μπιρμπίλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Στο μάθημα εξετάζονται οι βασικές παραδοχές και τα χαρακτηριστικά ενός σημαντικού αριθμού θεωριών μάθησης και διδασκαλίας, εντοπίζονται κοινά στοιχεία και διαφορές και διερευνάται η σχέση τους με την εκπαιδευτική πρακτική. Επιπλέον, εξετάζονται διδακτικές στρατηγικές για την ανάπτυξη της δημιουργικής και κριτικής σκέψης και οι εφαρμογές τους στο πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. Συζητούνται σύγχρονοι προβληματισμοί όπως η μεταφορά της γνώσης, η ανάγκη για μια εννοιολογική προσέγγιση της γνώσης, η δημιουργία κοινοτήτων πρακτικής και η δημιουργία προσωπικών θεωριών.

Λέξεις Κλειδιά

Θεωρίες Μάθησης, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Διδασκαλία και μάθηση

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες: Θα γνωρίζουν την εξέλιξη και την ανάπτυξη βασικών θεωριών μάθησης. Θα γνωρίζουν ένα σημαντικό αριθμό θεωριών μάθησης και διδασκαλίας. Θα μπορούν να διακρίνουν τη σχέση θεωριών μάθησης και εκπαιδευτικών πρακτικών.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	40				
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	60				
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50				
Σύνολο	150	6			

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

11

Περιγραφή

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών γίνεται με ατομική γραπτή εργασία, και/ή ομαδική, προφορική και γραπτή παρουσίαση στο τέλος. Τα κριτήρια για την αξιολόγηση δίνονται στην αρχή του εξαμήνου, στην πρώτη συνάντηση με τους φοιτητές και υπενθυμίζονται πριν από κάθε εργασία με συγκεκριμένες οδηγίες.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Συμπερασματική)

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Illeris, K. (2009). *Σύγχρονες Θεωρίες Μάθησης. 16 Θεωρίες Μάθησης... με τα Λόγια των Δημιουργών τους*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Schunk H. D. (2010). *Θεωρίες μάθησης. Μια εκπαιδευτική θεώρηση*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Σύγχρονες Διδακτικές Προσεγγίσεις για την Ανάπτυξη Κριτικής - Δημιουργικής Σκέψης (2007). Επιμέλεια: Β. Κουλαϊδής. Ανάκτηση από: http://www.oepk.gr/download/Sygxrones_Didaktikes_B.pdf

A02. Βασικές αρχές της Βιωματικής Εκπαίδευσης: η θεωρία

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 1ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκων: Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Διεξαγωγή περιβαλλοντικών παιχνιδιών τόσο σε αίθουσα, όσο και στη φύση. Διεξαγωγή παιχνιδιών για την προώθηση της αυτοεικόνας, αλλά και με δεμένα μάτια για να καλλιεργηθεί η εμπιστοσύνη ανάμεσα στα μέλη της ομάδας. Επακολουθεί αναστοχασμός με δεύτερες σκέψεις και συναισθήματα που δημιουργήθηκαν. Εκφώνηση καθοδηγούμενων ονείρων με περιβαλλοντικό περιεχόμενο, με επακόλουθο αναστοχασμό και ανάλυση των αναμνήσεων των μελών της ομάδας. Συσχετισμός των αναμνήσεων με τα τότε και τα τωρινά περιβαλλοντικά δεδομένα, καθώς και επισήμανση των κοινωνικο-πολιτικών στοιχείων εκείνων (φύλο, τάξη, φυλή) που περιρρέουν των παραπάνω αναμνήσεων και συμπλέκονται με τα περιβαλλοντικά δεδομένα. Επισήμανση των σημείων τομής που συνδέουν τις προσωπικές ιστορίες με τα κοινωνικά (και περιβαλλοντικά) γεγονότα, αποτίμηση της σημασίας τους. Κολλάζ και ζωγραφική πάνω στην προσωπική τους σχέση με περιβαλλοντικά ζητήματα και την περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Τέχνη και περιβαλλοντική εκπαίδευση: εργαστήρια κατασκευής «έργων τέχνης» με τεχνητά η/και φυσικά υλικά και αναστοχασμός πάνω στα συναισθήματα και τις σκέψεις που ανακινούνται κατά τη διάρκεια.

Προσπάθεια σχεδιασμού και κατάρτισης εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων με βιωματική προσέγγιση σχετικών με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Εκπαιδευτική εμπύχωση της ομάδας των μεταπτυχιακών από υποομάδες των 2 ή 3 ατόμων.

Λέξεις Κλειδιά

περιβαλλοντική εκπαίδευση, βιωματική εκπαίδευση, ενσυναίσθηση, αειφορική ανάπτυξη

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Να μπορούν να αναγνωρίζουν το βίωμα στην καθημερινή τους ζωή γενικά και ειδικότερα να το χρησιμοποιούν στο πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης. - Να μπορούν να μεταχειριστούν εργαλεία βιωματικής μάθησης, όπως τα παιχνίδια και τα παιχνίδια ρόλων, τα καθοδηγούμενα όνειρα, τις ασκήσεις σωματικής χαλάρωσης, την αυτόματη γραφή, κλπ., τόσο στη γενική εκπαιδευτική τους δράση, όσο και για την επεξεργασία ζητημάτων περιβάλλοντος που θα επεξεργαστούν μαζί με παιδιά ή ενήλικες. - Να κατορθώσουν να ιδρύσουν μια προσωπική σχέση με θέμα(τα) περιβάλλοντος και να βιώσουν την ιδιαίτερη σύνδεση με αυτό/ά. - Να μπορούν να εμπυχώνουν με απλές τεχνικές, ομάδες παιδιών ή ενηλίκων που καταπιάνονται με περιβαλλοντικά ζητήματα ή προβλήματα.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις					
Εργαστηριακή Άσκηση	50			✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	40		✓		
Φροντιστήριο	10			✓	
Εκπαιδευτικές επισκέψεις και παρακολούθηση συνεδρίων/ σεμιναρίων / εκδηλώσεων	20			✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	30		✓		
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Εκπόνηση αυτοαξιολογικής εργασίας στο τέλος του εξαμήνου. Η εργασία περιέχει ανάλυση των σκέψεων και των συναισθημάτων που δημιουργήθηκαν στις/στους φοιτήτριες/τές. Επίσης, ζητείται περιγραφή της δυναμικής της ομάδας, καθώς και κριτική προς τους εμπυχωτές, όπως επίσης και συσχετισμός όλων των παραπάνω δεδομένων με τα βιβλιογραφικά στοιχεία. Τέλος, ζητείται να γραφούν σκέψεις πάνω στη σχέση της εμπειρίας του εξαμήνου με τον ρόλο τους ως περιβαλλοντικών εκπαιδευτών.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Μπακιρτζής, Κ. (2000). *Ψυχοπαιδαγωγική της επικοινωνίας*. Αθήνα: Gutenberg.

Αθήνα Μπακιρτζής, Κ. (1997). *Η δυναμική της αλληλεπίδρασης στην επικοινωνία*.

Αθήνα: Gutenberg.

Lobrot, M. (2015). *Ζώντας Μαζί.*, Αθήνα: Αρμός.

Rogers, C (1991). *Ομάδες συνάντησης*. Αθήνα: Δίοδος

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη

Γεωργόπουλος, Α. (2014). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση-ζητήματα ταυτότητας*. Αθήνα: Gutenberg.

Roberts, J. W. (2012). *Beyond Learning by Doing*. London: Routledge,

A03. Θεατροπαιδαγωγική ως διδακτικό και ερευνητικό εργαλείο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 1ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκων: Αντώνης Λενακάκης, Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Αντικείμενο, στόχοι και μεθοδολογία της Θεατροπαιδαγωγικής. Σχέση Θεατροπαιδαγωγικής με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Η έννοια και τα συστατικά του θεάτρου ως παραστατικής τέχνης. Ειδικές σχέσεις Θεατροπαιδαγωγικής: Κανόνας-εμπυχωτής-ομάδα, παιχνίδι και μάθηση, συμπεριφορά, στάσεις, αξίες, επικοινωνία, δράση, θεατρικό σημείο, αυτο-ανακάλυψη, αλληλεγγύη, διαδικασία, σκηνικό προϊόν, ενσυναίσθηση. Ο ρόλος του παιδαγωγού-εμπυχωτή.

17

Λέξεις Κλειδιά

Θεατροπαιδαγωγική, Θέατρο στην Εκπαίδευση, Παιχνίδι, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Περιβαλλοντική Ευαισθητοποίηση, Στάσεις, Αξίες.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Στόχος του μαθήματος είναι να εξοικειώσει τις φοιτήτριες και τους φοιτητές, θεωρητικά-ερευνητικά και εργαστηριακά, στις βασικές έννοιες και τα εργαλεία της Θεατροπαιδαγωγικής, ώστε να είναι σε θέση να κατανοούν, να δημιουργούν, να παρουσιάζουν και να ερμηνεύουν θεατροπαιδαγωγικά ερευνητικά σχέδια, δρώμενα και συναφείς θεατροπαιδαγωγικές δράσεις με περιβαλλοντική προβληματική.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Ήχος
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	39			✓	
Εργαστηριακή Άσκηση	8		✓	✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	30		✓	✓	
Καλλιτεχνικό Εργαστήριο	7		✓	✓	
Εκπαιδευτικές επισκέψεις και παρακολούθηση συνεδρίων/	10		✓	✓	

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
σεμιναρίων / εκδηλώσεων					
Εκπόνηση μελέτης (project)	20		✓	✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	30		✓	✓	
Καλλιτεχνική δημιουργία	6		✓	✓	
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Η αξιολόγηση στο μάθημα γίνεται καθ' όλη τη διάρκεια του εξαμήνου μέσω των σκηνικών ασκήσεων και των αναλαμβανόμενων σκηνικών δράσεων που λαμβάνουν χώρα σε κάθε συνάντηση, και μέσω των πολυαισθητηριακών/πολύτεχνων παρουσιάσεων επιλεγμένων θεματικών από την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ως τελική εργασία δίνονται στις φοιτήτριες και τους φοιτητές οι εξής επιλογές, για να επιλέξουν μία ή περισσότερες, κατά περίπτωση: 1. Κριτική παρουσίαση ερευνητικής εργασίας που εξετάζει τη σχέση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης με τη Θεατροπαιδαγωγική. 2. Δημιουργία, παρουσίαση στην ομάδα μας και αξιολόγηση ενός πολύτεχνου δρώμενου με περιβαλλοντική θεματική. 3. Δημιουργία, υλοποίηση και αξιολόγηση ενός εκπαιδευτικού προγράμματος σε εκπαιδευτικούς ή άλλους χώρους, το οποίο θα αξιοποιεί τις θεατροπαιδαγωγικές πρακτικές και την περιβαλλοντική προβληματική. 4. Δημιουργία, εμφύχωση και αξιολόγηση προγράμματος εμφύχωσης με τα μέλη της ομάδας του σεμιναρίου. 5. Δημιουργία, υλοποίηση και αξιολόγηση εκπαιδευτικού σεμιναρίου με εκπαιδευτικούς, στο οποίο θα διαπραγματεύονται ζητήματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης μέσω θεατροπαιδαγωγικών πρακτικών.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Συμπερασματική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)
- Έκθεση / Αναφορά (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)
- Εργαστηριακή Εργασία (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)
- Καλλιτεχνική Ερμηνεία (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Άλκηστις (2008). *Μαύρη αγελάδα. Άσπρη αγελάδα. Δραματική τέχνη στην εκπαίδευση και διαπολιτισμικότητα*. Αθήνα: Τόπος.

Αραμπατζόγλου, Φ., Γεωργόπουλος, Α., Λενακάκης, Α., & Μπακιρτζής, Κ. (2015). [Το θέατρο του καταπιεσμένου στην περιβαλλοντική εκπαίδευση](#). *Εκπαίδευση & Θέατρο*, 16, 124-131.

Γκόβας, Ν. (2003). *Για ένα νεανικό δημιουργικό θέατρο. Ασκήσεις, παιχνίδια, τεχνικές. Ένα πρακτικό βοήθημα για εμπυχωτές θεατρικών ομάδων και εκπαιδευτικούς*. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Γραμματάς, Θ. (2004). *Το θέατρο στο σχολείο. Μέθοδοι διδασκαλίας και εφαρμογής*. Αθήνα: Ατραπός.

Λενακάκης, Α. (2013). Η μορφοπαιδευτική αξία του παιχνιδιού και του θεάτρου στην εκπαίδευση. Στο Θ. Γραμματάς (Επιμ.), *Το θέατρο ως μορφοπαιδευτικό αγαθό και καλλιτεχνική έκφραση στην εκπαίδευση και την κοινωνία* (σσ. 58-77). Αθήνα: ΕΚΠΑ.

Λενακάκης, Α. (2015). [Θεατροπαιδαγωγική και διαπολιτισμικότητα](#). Στο Κ. Μπίκος & Ε. Ταρατόρη (Επιμ.), *Μελετήματα και ερωτήματα της παιδαγωγικής επιστήμης. Χαριστήριος τόμος στον ομότιμο καθηγητή Δημήτρη Χρ. Χατζηδήμου* (σσ. 347-364). Θεσσαλονίκη: Κυριακίδης.

Λενακάκης, Α., & Παρούση, Α. (2019). *Η τέχνη του κουκλοθέατρου στην εκπαίδευση: Παιχνίδι συγκλίσεων και αποκλίσεων*.

Παπαθανασίου, Α., & Μπασκλαβάνη, Ο. (2001). *Θεατροπαιχνίδια*. Αθήνα: Κέδρος

A04. Το βασικό θεωρητικό, φιλοσοφικό, μεθοδολογικό και εννοιολογικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 1ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνη μαθήματος: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ- ΑΠΘ

Διδάσκουσες: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Πολυξένη Ράγκου, Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήμα Δασολογίας και
Φυσικού Περιβάλλοντος

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Σχέσεις Κοινωνίας και Περιβάλλοντος, η Οικολογική, Κοινωνική, Οικονομική και Πολιτική διάσταση των Περιβαλλοντικών Ζητημάτων, Το εννοιολογικό πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ορισμοί, γένεση και διαχρονική εξέλιξη της ΠΕ, σκοπός και στόχοι της ΠΕ, αρχές και χαρακτηριστικά της ΠΕ, οι αξίες στην ΠΕ), Όψεις της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Τα επιστημολογικά παραδείγματα στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ο κριτικός χαρακτήρας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Διδακτικές τεχνικές και μεθοδολογίες στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση (συστημική προσέγγιση, μοντελοποίηση, προσομοίωση), Εννοιολογικοί και Διδακτικοί προσανατολισμοί ενός προγράμματος Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Τα διαδοχικά στάδια δόμησης ενός προγράμματος ΠΕ (σκοποί και στόχοι, κριτήρια επιλογής θέματος, διδακτικά χαρακτηριστικά, μεθοδολογικές προσεγγίσεις), Αξιολόγηση στην ΠΕ (αντικείμενο αξιολόγησης, όπως σχεδιασμός και οργάνωση προγράμματος, δραστηριότητας κλπ., βαθμός προσέγγισης στόχων, αποτελεσματικότητα μέσων που χρησιμοποιήθηκαν, κλπ.) στόχοι αξιολόγησης, κριτήρια αξιολόγησης -το θετικιστικό, το ερμηνευτικό και το κοινωνικά κριτικό παράδειγμα στην αξιολόγηση- εργαλεία αξιολόγησης), Εφαρμογή της θεωρίας της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της θεωρίας του project για τον σχεδιασμό και την υλοποίηση προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για τις διάφορες βαθμίδες εκπαίδευσης (Α/θμια και Β/θμια Εκπ/ση), Εφαρμογή των κριτηρίων αξιολόγησης για

αξιολόγηση συγκεκριμένου εκπαιδευτικού υλικού στην ΠΕ (εκπαιδευτικά πακέτα, περιβαλλοντικά παιχνίδια του εμπορίου, περιβαλλοντικά παραμύθια κλπ.)

Σκοπός του μαθήματος είναι η :

α) κατανόηση και εξοικείωση με την περιβαλλοντική προβληματική της ΠΕ (ολιστική-συστημική προσέγγιση του περιβάλλοντος και των περιβαλλοντικών ζητημάτων, αίτια της περιβαλλοντικής υποβάθμισης, ανάδειξη οικονομικών, κοινωνικών, βιοφυσικών και πολιτικών σχέσεων και αλληλεπιδράσεων στα περιβαλλοντικά προβλήματα),

β) απόκτηση γνώσεων και εξοικείωση με το εννοιολογικό πεδίο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) (ορισμοί, γένεση και διαχρονική εξέλιξη της ΠΕ, σκοπός και στόχοι της ΠΕ, αρχές και χαρακτηριστικά της ΠΕ, αξιολογικό πλαίσιο της ΠΕ),

γ) κριτική προσέγγιση των επιστημολογικών παραδειγμάτων στην ΠΕ (θετικιστικό, ερμηνευτικό και κριτικό),

δ) απόκτηση γνώσεων και εξοικείωση με το μεθοδολογικό πλαίσιο της ΠΕ (στρατηγικές-πλαίσιο στην ΠΕ, μεθοδολογίες και διδακτικές τεχνικές στην ΠΕ, π.χ. καταγισμός ιδεών, παιχνίδια προσομοίωσης, συστημική ανάλυση, ηθικό δίλημμα, χαρτογράφηση εννοιών κλπ.),

ε) απόκτηση δεξιοτήτων στο σχεδιασμό, δόμηση και εφαρμογή projects Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης στην πράξη,

στ) απόκτηση δεξιοτήτων στην αξιολόγηση στο πλαίσιο της ΠΕ (αντικείμενο αξιολόγησης, εργαλεία αξιολόγησης, δόμηση κριτηρίων για την αξιολόγηση εκπαιδευτικού υλικού για την ΠΕ)

22

Λέξεις Κλειδιά: Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, διδακτικές τεχνικές, περιβαλλοντικές αξίες, διεπιστημονικότητα, μέθοδος project.

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τη δομή και λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος και τις σχέσεις αλληλεπίδρασης των στοιχείων που το συνιστούν.
- Κατανοούν το αλληλένδετο μεταξύ της λειτουργίας των φυσικών και ανθρωπογενών οικοσυστημάτων. Μελετούν κριτικά και ολιστικά τα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα αναλύοντας την περιβαλλοντική / οικολογική / κοινωνική / ιδεολογική / πολιτική και πολιτισμική διάσταση τους στην προοπτική της αιεφορίας και της αιεφόρου ανάπτυξης.
- Συσχετίζουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα με τις ανθρώπινες δραστηριότητες και διαχειριστικές επιλογές σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό
- Video/ντοκιμαντέρ

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας ώρες	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	30				
Εργαστηριακή Άσκηση	20			✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων άρθρων και εκπαιδευτικού υλικού	35		✓		
Φροντιστήριο	15			✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50		✓		
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Συμμετοχή σε βιωματικά εργαστήρια –αξιολόγηση παραγόμενου υλικού

Τελική ατομική γραπτή εργασία

Προτεινόμενη Βιβλιογραφία

- Γεωργόπουλος, Α. (2003). *Περιβαλλοντική ηθική*. Αθήνα: Gutenberg.
- Γεωργόπουλος, Α. (2005). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ο νέος πολιτισμός που αναδύεται*. Αθήνα: Gutenberg
- Γεωργόπουλος, Α. (2014). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση-Ζητήματα ταυτότητας*. Αθήνα : Gutenberg.
- Δασκολιά, Μ. (2004), *Θεωρία και πράξη στην περιβαλλοντική εκπαίδευση. Οι προσωπικές θεωρίες των εκπαιδευτικών*. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Δημητρίου, Α., Ξανθάκου, Π., Λιαράκου, Γ., & Καϊλα, Μ., (Επιμ.) (2009). *Περιβαλλοντική Εκπαίδευση: Ζητήματα Θεωρίας, έρευνας και εφαρμογών*. Αθήνα: Ατραπός.
- Θεοδοροπούλου, Ε., Καϊλα, Μ., Bonnet, M., & Larrete, C. (Επιμ.) (2009). *Περιβαλλοντική ηθική: από την έρευνα και τη θεωρία στην εφαρμογή*. Αθήνα: Ατραπός
- Καϊλα, Μ., Θεοδοροπούλου, Ε., Δημητρίου, Α., & Αναστασάτος, Ν. (Επιμ.) (2005). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση, ερευνητικά δεδομένα & εκπαιδευτικός σχεδιασμός*. Αθήνα: Ατραπός.
- Λιαράκου, Γ. & Φλογαίτη, Ε. (2007). *Από την περιβαλλοντική εκπαίδευση στην εκπαίδευση για την αειφόρο ανάπτυξη*. Αθήνα: Νήσος
- Παπαδημητρίου, Β. (1998). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση και σχολείο. Μια διαχρονική Θεώρηση*. Αθήνα: τυπωθήτω – Γ. Δαρδάνος.
- Σκαναβή – Τσαμπούκου, Κ. (2004). *Περιβάλλον και κοινωνία. Μία σχέση σε αδιάκοπη εξέλιξη*. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
- Φλογαίτη, Ε.(1998). *Περιβαλλοντική εκπαίδευση*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
- Φλογαίτη, Ε. (2011). *Εκπαίδευση για το περιβάλλον και την Αειφορία*. Αθήνα: Πεδίο.

Συναφή επιστημονικά περιοδικά

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΕΙΦΟΡΙΑ

Applied environmental education and communication

Environmental Education Research

Environment, Development and Sustainability

International Journal of Early Childhood Environmental Education (ijecce)

International journal of environmental & science education

Προτεινόμενοι ιστότοποι περιβαλλοντικού περιεχομένου

<http://www.unesco.org> (<http://en.unesco.org/themes/science-sustainable-future>)

UNESCO

<http://www.medies.net> (Mediterranean Education Initiative for Environment & Sustainability)

<http://www.ensi.org> (Διεθνές Δίκτυο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης)

<http://www.env-edu.gr/Support.aspx> (Πύλη εκπαιδευτικού υλικού που αφορά την Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη, Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Πανεπιστήμιο Αιγαίου)

A05. Οικολογία και Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία: συνεταιριστική διαχείριση των απορριμμάτων, του νερού, της τροφής, της ενέργειας

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 1ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνη μαθήματος: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Διδάσκων: Κώστας Νικολάου, Δρ. Χημικός Περιβαλλοντολόγος, Καθηγητής-Σύμβουλος Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού Πόλεων, Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ)

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Ο τρόπος διαχείρισης των κοινών αγαθών καθορίζει το βαθμό ύπαρξης περιβαλλοντικών, κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων. Μεταξύ των κοινών αγαθών, προεξάρχουσα θέση έχουν η διαχείριση του νερού, του κύκλου της τροφής (παραγωγή, διανομή, κατανάλωση), της ενέργειας και των απορριμμάτων. Εξετάζονται οι συνολικές επιπτώσεις της κρατικής και ιδιωτικής διαχείρισης αυτών των κοινών αγαθών και διερευνώνται οι δυνατότητες διαχείρισης, που προσφέρουν οι διάφορες μορφές της αναδυόμενης κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας. Εξετάζονται επίσης, μερικά κοινά χαρακτηριστικά και μέθοδοι της συνεταιριστικής και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, παραδείγματα εφαρμογής συνεργατισμού στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και τέλος, η ανάγκη υποστήριξης και περαιτέρω ανάπτυξης του συνεργατισμού διαμέσου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης.

Λέξεις Κλειδιά

Οικολογία, Κοινά Αγαθά, Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία, Περιβαλλοντική Εκπαίδευση

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες: Θα μπορούν να πραγματοποιήσουν μια επιστημονικά οικολογική προσέγγιση των κοινών αγαθών και θα γνωρίζουν τις σύγχρονες μεθόδους διαχείρισής τους. Θα μπορούν να προσεγγίζουν διαχειριστικά τα κοινά αγαθά στο πλαίσιο της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας (Κ.ΑΛ.Ο.) και να σχεδιάζουν προγράμματα περιβαλλοντικής εκπαίδευσης και συνεργατισμού για τα κοινά αγαθά.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Βιβλία
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	39	1,56		39	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	40	1,6	40		
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	71	2,84	45	26	
Σύνολο	150	6	85	65	

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών γίνεται με ατομική γραπτή εργασία διακριτή στο πλαίσιο ομαδικής εργασίας κατά τη διάρκεια του μαθήματος και προφορική και γραπτή παρουσίαση στο τέλος. Τα κριτήρια για την αξιολόγηση δίνονται στην αρχή

του εξαμήνου, στην πρώτη συνάντηση με τους φοιτητές και υπενθυμίζονται πριν από κάθε εργασία με συγκεκριμένες οδηγίες.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Γεωργόπουλος Α., Νικολάου Κ., Δημητρίου Α., Γαβριλάκης Κ., Μπλιώνης Γ., "Γη. Ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης", Εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 736 σελ., 2014

Νικολάου Κ., "Το νερό ως κοινό αγαθό, πέρα από τις εταιρίες και το κράτος". Εκδ. Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας "UnivSSE Coop", Θεσσαλονίκη, 176 σελ., 2017

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη

Θεωρητικό υπόβαθρο

[Νικολάου Κ., *Επιστήμη και κρίση: Προσεγγίζοντας την κοινωνικά δίκαιη έξοδο*, Πρακτικά 21ου Πανελληνίου Συνέδριου Χημείας, ΕΕΧ, Θεσσαλονίκη, 9-12 Δεκεμβρίου 2011. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 10.12.2011, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

Γεωργόπουλος Α., Νικολάου Κ., Δημητρίου Α., Γαβριλάκης Κ., Μπλιώνης Γ., *ΓΗ. Ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης*, Εκδ. Gutenberg, Αθήνα, 2014

Συνεργατισμός, περιβάλλον, περιβαλλοντική εκπαίδευση

[Νικολάου Κ., *Η αναγκαιότητα ανάπτυξης του συνεργατισμού διαμέσου της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης*, Πρακτικά 6ου Πανελληνίου Συνέδριου για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ΠΕΕΚΠΕ, Θεσσαλονίκη, 30 Νοε. - 2 Δεκ. 2012. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 2.12.2012, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

[Νικολάου Κ., *Επτά παραδείγματα εφαρμογών της κοινωνικής αλληλέγγυας οικονομίας στην προστασία περιβάλλοντος*, Πρακτικά 5ου Περιβαλλοντικού Συνέδριου Μακεδονίας, ΕΕΧ-ΠΤΚΔΜ, Θεσσαλονίκη, 14-16 Μαρτίου 2014. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 21.3.2014, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

[Νικολάου Κ., *Προστασία περιβάλλοντος με συνεργατισμό και αλληλεγγύη σε νερό, ενέργεια, τροφή, απορρίμματα \(NETA\)*, Διαλεκτικά, 9.6.2013, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

Νερό

Νικολάου Κ., *Το Νερό ως Κοινό Αγαθό, πέρα από τις Εταιρίες και το Κράτος*, Εκδ. Λαϊκό Πανεπιστήμιο Κοινωνικής Αλληλέγγυας Οικονομίας “UnivSSE Coop”, Θεσσαλονίκη, 2017

[Νικολάου Κ., Η δυνατότητα συνεργατικής διαχείρισης της ύδρευσης-αποχέτευσης. Η περίπτωση της Θεσσαλονίκης, Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, 3 \(48\), 2013](#)

[Νικολάου Κ., Μια συνεργατική πρόταση για να περάσει το πόσιμο νερό στα χέρια των πολιτών, Διαλεκτικά, 29.11.2011, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

[Νικολάου Κ., Κριτική της πολιτικής οικονομίας του νερού και η συνεργατική εναλλακτική, Διαλεκτικά, 25.8.2014, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

[Nikolaou K., Critique of political economy of water and the collaborative alternative, European Water Movement, <http://europeanwater.org>, 25.8.2014](#)

[Nikolaou K., Critique de l' économie politique de l' eau et alternative collaborative, European Water Movement, <http://europeanwater.org>, 25.8.2014](#)

[Nikolaou K., Another world exists: Thousands of water cooperatives on the planet, Forum Alternatif Mondial de l'Eau, \[www.fame2012.org\]\(http://www.fame2012.org\), 17.9.2014](#)

[Νικολάου Κ., Ένας άλλος κόσμος υπάρχει: Χιλιάδες συνεταιρισμοί νερού στον πλανήτη, Διαλεκτικά, 18.9.2014, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

29

Απορρίμματα

[Νικολάου Κ., Η συνεργατική εναλλακτική της κοινωνίας απέναντι στην κερδοσκοπική συμμαχία της διαχείρισης των απορριμμάτων, Για την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, 1\(46\), 2012. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 6.2.2012, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

Νικολάου Κ., *Πολιτική κερδοσκοπικής διαχείρισης των απορριμμάτων ή πράσινης ανάπτυξης;* Διαλεκτικά, 9.2.2011, www.dialektika.gr, <http://www.dialektika.gr/2011/02/blog-post.html>

[Συνεταιρισμός Κοινωνικής Διαχείρισης Αποβλήτων "άναβίωσις": Βιβλιογραφικό υλικό](#)

Τροφή

[Νικολάου Κ., Ακρίβεια, κρίση και αλληλέγγυοι κοινωνικοί καταναλωτικοί συνεταιρισμοί, Διαλεκτικά, 2.10.2012, \[www.dialektika.gr\]\(http://www.dialektika.gr\)](#)

Νικολάου Κ., Συνεργατισμός: Ένας υπαρκτός κόσμος αντίστασης, κοινωνικής αλληλεγγύης και δημιουργίας, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 1.12.2013. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 1.12.2013, www.dialektika.gr

Νικολάου Κ., Από το κίνημα της πατάτας στο συνεταιριστικό παντοπωλείο, Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία, 4.1.2014. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 8.1.2014, www.dialektika.gr

Νικολάου Κ., Πάμε σαν άλλοτε: Κοινωνικός και αλληλέγγυος καταναλωτικός συνεταιρισμός, Εφημερίδα των Συντακτών, 26.1.2014. Επίσης στο: Διαλεκτικά, 27.1.2014, www.dialektika.gr

Nikolaou K., *L'attente d'un cadre légal favorable aux coopératives - Comment rompre avec les politiques qui donnent tous les pouvoirs aux entreprises?*, L'Humanité, 3.3.2015

Nikolaou K., *Cooperatives, innovation, sustainability: The case of Bios Coop in a dynamic process of economic evolution*, International Conference “Co-ops for you: Bringing people together”, Cooperative Central Bank, Limassol, Cyprus, 7 July 2015

2 χρόνια πετυχημένης λειτουργίας του μη κερδοσκοπικού συνεταιριστικού παντοπωλείου “Βίος Coop”

<http://www.festival4sce.org/event/2-%CF%87%CF%81%CF%8C%CE%BD%CE%B9%CE%B1-%CF%80%CE%B5%CF%84%CF%85%CF%87%CE%B7%CE%BC%CE%AD%CE%BD%CE%B7%CF%82-%CE%BB%CE%B5%CE%B9%CF%84%CE%BF%CF%85%CF%81%CE%B3%CE%AF%CE%B1%CF%82-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CE%BC/>

Ενέργεια

[Ενεργειακός Κοινωνικός Συνεταιρισμός \(Energy Social Cooperative\): Βιβλιογραφικό υλικό](#)

Βιβλιογραφία για την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία

http://www.univsse.gr/p/blog-page_11.html

Αρχείο Ηχογραφημένων Διαλέξεων-Συζητήσεων για την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία

http://www.univsse.gr/p/blog-page_2.html

Αρχείο Βιντεοσκοπημένων Διαλέξεων-Συζητήσεων για την Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία

<http://www.univsse.gr/p/ttip-ceta-tisa-3.html>

B01. Κριτική Παιδαγωγική: Θεωρία και πράξη

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 2ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνος μαθήματος: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-
ΑΠΘ

Διδάσκοντες: Χρήστος Τουρτούρας, Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ-ΑΠΘ
Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ- ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο μαθήματος

Το περιεχόμενο του μαθήματος συγκροτείται από α) τις ιστορικές συνθήκες γέννησης και ανάπτυξης της κριτικής παιδαγωγικής, β) τις σημαντικότερες αρχές των κοινωνικών και παιδαγωγικών θεωριών τις οποίες αξιοποίησε, γ) τις βασικές αρχές της κριτικής παιδαγωγικής που αφορούν τους σκοπούς, το περιεχόμενο και τους τρόπους διδασκαλίας και δ) τις σημαντικότερες διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της κριτικής παιδαγωγικής.

Λέξεις Κλειδιά

κριτική παιδαγωγική, σκοποί, περιεχόμενο, αναλυτικό πρόγραμμα, διδασκαλία

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα γνωρίζουν βασικές αρχές της προοδευτικής εκπαίδευσης οι οποίες έπαιξαν καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κριτικής παιδαγωγικής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα γνωρίζουν τις βασικές αρχές της απελευθερωτικής παιδαγωγικής του Paulo Freire η οποία έπαιξε καθοριστικό ρόλο στη διαμόρφωση της κριτικής παιδαγωγικής. Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα γνωρίζουν τις βασικές αρχές της κριτικής παιδαγωγικής όπως αυτή διαμορφώθηκε από τις εργασίες (κυρίως) των Henry Giroux, Michael Apple, Peter McLaren και Stanley Aronowitz. Με την

επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές και οι φοιτήτριες θα έχουν κατανοήσει το κοινωνικό, πολιτικό, ιδεολογικό και εκπαιδευτικό πλαίσιο εντός του οποίου εμφανίστηκε και αναπτύχθηκε η κριτική παιδαγωγική, καθώς και τις διαφοροποιήσεις στο εσωτερικό της.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Διαφάνειες
- Βιβλίο

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	40				
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	60			✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50			✓	
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Διαμορφωτική αξιολόγηση κατά τη διάρκεια των διαλέξεων-συζητήσεων και τελική αξιολόγηση των γραπτών εργασιών των φοιτητών και φοιτητριών.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Γούναρη, Π. & Γρόλλιος, Γ. (2010) Κριτική Παιδαγωγική. Μια συλλογή Κειμένων. Αθήνα: Gutenberg.

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη

Apple, M. (2008) Επίσημη Γνώση, μτφρ Μπατήλας, Μ. Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο
Karier, C. (1986) The Individual, Society and Education. A History of American Educational Ideas. Urbana and Chicago: University of Illinois Press.

Γρόλλιος, Γ. (2005) Ο Paulo Freire και το Αναλυτικό Πρόγραμμα. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
Γρόλλιος, Γ. & Γούναρη, Π. (2016) Απλευθερωτική και Κριτική Παιδαγωγική στην Ελλάδα. Ιστορικές Διαδρομές και Προοπτική. Αθήνα: Gutenberg.

B02. Βασικές θεωρίες Οικολογίας και η προβληματική της Ανθρώπινης Οικολογίας

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υπόβαθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 2ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκουσες: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ,

Πολυξένη Ράγκου, Επίκουρη Καθηγήτρια , Τμήμα Δασολογίας και
φυσικού περιβάλλοντος ΑΠΘ

Βασιλεία Χρηστίδου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ- ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο Μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων για οικολογικές/περιβαλλοντικές έννοιες και φαινόμενα που σχετίζονται με τη σύσταση και λειτουργία του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος και η κατανόηση του αλληλένδετου μεταξύ της λειτουργίας των φυσικών και ανθρωπογενών οικοσυστημάτων και των συναφών περιβαλλοντικών προβλημάτων για τη μελέτη τους στην προοπτική της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης. Ειδικότερα αναπτύσσονται τα εξής:

-Ανάλυση βασικών εννοιών από τις περιβαλλοντικές επιστήμες: οικοσύστημα, δομή οργάνωση και λειτουργία οικοσυστημάτων (φέρουσα ικανότητα, πολυπλοκότητα, όρια αντοχής, οικολογικό αποτύπωμα, βιοποικιλότητα, ανάπτυξη και εξέλιξη, μηχανισμοί ελέγχου, ροή ενέργειας και ροή της ύλης -βιογεωχημικοί κύκλοι, σχέσεις στο εσωτερικό ενός οικοσυστήματος, μηχανισμοί ελέγχου).

-Ανάπτυξη σημαντικότερων σύγχρονων περιβαλλοντικών προβλημάτων ως αποτέλεσμα των ανθρώπινων παρεμβάσεων, επιλογών, πολιτικών και συγκρούσεων σχετικά με το περιβάλλον και της αλληλεπίδρασης τους με αυτό. Εμβάθυνση στις αιτίες δημιουργίας των περιβαλλοντικών προβλημάτων και των επιπτώσεων τους στο φυσικό και ανθρωπογενές – κριτική ανάλυση στην προοπτική της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης των περιβαλλοντικών προβλημάτων:

- Η ατμοσφαιρική ρύπανση
- Η κλιματική αλλαγή

- Η μείωση του στρώματος του όζοντος
- Το ενισχυμένο φαινόμενο του θερμοκηπίου
- Η όξινη βροχή
- Η υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων
- Η μείωση της βιοποικιλότητας
- Η ενέργεια – ενεργειακό ζήτημα – ανανεώσιμες μορφές ενέργειας
- Η διαχείριση αποβλήτων
- Ο υπερπληθυσμός
- Η επάρκεια τροφής και η αγροτική παραγωγή
- Ποιότητα περιβάλλοντος και υγεία

- Διερεύνηση και κατανόηση των αντιλήψεων μαθητών, εκπαιδευτικών και πολιτών για τα περιβαλλοντικά προβλήματα. Η σημασία της μελέτης των αντιλήψεων των εμπλεκόμενων στην εκπαίδευση (μαθητών και εκπαιδευτικών) και του ευρύτερου κοινού για τα περιβαλλοντικά ζητήματα στο πλαίσιο της εκπαίδευσης για το περιβάλλον και την αειφορία.

Λέξεις Κλειδιά: περιβαλλοντικές επιστήμες, περιβαλλοντικές έννοιες, οικολογία, αντιλήψεις, περιβαλλοντικά προβλήματα

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα είναι σε θέση να:

- Κατανοούν τη δομή και λειτουργία του φυσικού περιβάλλοντος και τις σχέσεις αλληλεπίδρασης των στοιχείων που το συνιστούν.
- Κατανοούν το αλληλένδετο μεταξύ της λειτουργίας των φυσικών και ανθρωπογενών οικοσυστημάτων. Μελετούν κριτικά και ολιστικά τα σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα αναλύοντας την περιβαλλοντική / οικολογική / κοινωνική / ιδεολογική / πολιτική και πολιτισμική διάσταση τους στην προοπτική της αειφορίας και της αειφόρου ανάπτυξης.
- Συσχετίζουν τα περιβαλλοντικά προβλήματα με τις ανθρώπινες δραστηριότητες και διαχειριστικές επιλογές σε ατομικό και κοινωνικό επίπεδο.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις

- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό
- Video/ντοκιμαντέρ

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους/τις φοιτητές/τριες

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας ώρες	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	30			✓	
Εργαστηριακή Άσκηση	20			✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	35		✓		
Φροντιστήριο	15			✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50		✓		
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Συμμετοχή σε βιωματικά εργαστήρια –αξιολόγηση παραγόμενου υλικού

Τελική ατομική ή ομαδική γραπτή εργασία

Βιβλιογραφία

- Γεωργόπουλος, Α., Νικολάου, Κ., Δημητρίου, Α., Γαβριλάκης, Κ., Μπλιώνης Γ. (2014). *Γη ένας μικρός και εύθραυστος πλανήτης*. Αθήνα: Gutenberg.
- Goleman, D. (2015). *Οικολογική νοημοσύνη*. Αθήνα: Πεδίο.
- Tyler, M. & Scott, S. (2018). *Περιβαλλοντική Επιστήμη*. Θεσσαλονίκη: ΤΖΙΟΛΑ
- Wright R.T., Boorse D.F. (2013). *Περιβαλλοντική Επιστήμη: προς ένα βιώσιμο μέλλον*. Αθήνα: Παρισιάνου

Προτεινόμενοι ιστότοποι περιβαλλοντικού περιεχομένου

<http://electpea.aegean.gr> Ελληνική Επιστημονική Εταιρεία Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία (ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α)

<https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/enveducation/user> επιστημονικό περιοδικό *‘Περιβαλλοντική Εκπαίδευση για την Αειφορία’*, έκδοση της Ελληνικής Επιστημονικής Εταιρείας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης για την Αειφορία (ΕΛ.Ε.ΕΤ.Π.Ε.Α.)

<http://www.naaee.org> Αμερικανικός οργανισμός για την περιβαλλοντική εκπαίδευση

<http://www.epa.gov> Αμερικάνικη Υπηρεσία Περιβάλλοντος

<http://www.eea.eu.int> European Environmental Agency

<http://www.medies.net> (Mediterranean Education Initiative for Environment & Sustainability)

<http://www.unesco.org>

<http://en.unesco.org/themes/science-sustainable-future>

<http://www.who.org> World Health Organization (WHO)

<https://www.statistics.gr/el/sdg1#tab-UNindicators> ΕΛΣΤΑΤ - Στόχοι βιώσιμης ανάπτυξης Ελλάδα

<http://www.ypeka.gr/> Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας

B03. Περιβαλλοντική φιλοσοφία, περιβαλλοντική ηθική και εκπαίδευση αξιών

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 2ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 6

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνη μαθήματος: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Διδάσκοντες: Λουκία Λιθοξοΐδου, Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Σταύρος Καραγεωργάκης, Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο Μαθήματος

Σκοπός του μαθήματος είναι η εισαγωγή στις αρχές της περιβαλλοντικής φιλοσοφίας με έμφαση στην περιβαλλοντική ηθική. Η περιβαλλοντική ηθική ως κλάδος της εφαρμοσμένης ηθικής και η χρησιμότητά της. Βασικά ζητήματα με τα οποία ασχολείται η περιβαλλοντική ηθική. Αναφορά βασικών αρχών των σημαντικότερων θεωριών ηθικής φιλοσοφίας (ωφελμισμός, καντιανή ηθική, θεωρία δικαιωμάτων, συμβολαιοκρατία). Η διάσταση ανθρωποκεντρισμού-οικοκεντρισμού από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα. Οι οικοκεντρικές θεωρίες της ηθικής της γης (Aldo Leopold), της βαθιάς οικολογίας (Arne Naess) και του σεβασμού προς τη φύση (Paul Taylor). Έμφαση στο ζήτημα της εγγενούς αξίας της φύσης. Το ζήτημα της ηθικής αντιμετώπισης των άλλων ζώων: η ηθική αντιμετώπιση των άλλων ζώων στον ελλαδικό αρχαίο κόσμο (Πυθαγόρειοι, Πορφύριος, Πλούταρχος), η εγγενής αξία των ζώων, στάσεις και συμπεριφορές απέναντι στα άλλα ζώα, πρακτικές απολήξεις της ηθικής αντιμετώπισης των ζώων (οικόσιτα, ζώα συντροφιάς, χορτοφαγία). Ειδική αναφορά στο ζήτημα της χρήσης πειραματόζωων από τη σκοπιά της βιοηθικής. Η πολιτική οικολογία ως πεδίο άσκησης αρχών της περιβαλλοντικής ηθικής στην πολιτική. Θεωρίες πολιτικής οικολογίας: κοινωνική οικολογία, οικομαρξισμός, οικοκαπιταλισμός). Περιβαλλοντικές οργανώσεις, ακτιβιστικές οργανώσεις, «οικοτρομοκρατία». Σε σχέση με την Εκπαίδευση Αξιών βασικός άξονας της διερεύνησης των περιβαλλοντικών ζητημάτων είναι ο εντοπισμός των υφερούσων αξιών και του ρόλου που αυτές παίζουν στη γένεση και διατήρηση του προβλήματος.

Η προσπάθεια εξεύρεσης λύσης στο υπό μελέτη περιβαλλοντικό ζήτημα οδηγεί αργά ή γρήγορα στην αναζήτηση άλλων αξιών, τέτοιων που να προσανατολίζουν τις δράσεις μας σε περισσότερο φιλοπεριβαλλοντικές πρακτικές. Στην ανάδειξη των περιβαλλοντικών αξιών μπορούν να συμβάλλουν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις που υιοθετεί η Εκπαίδευση Αξιών. Θα παρουσιαστούν στρατηγικές αντιπροσωπευτικές των διαφορετικών θεωριών μάθησης. Έμφαση θα δοθεί στην ανάλυση και τη διασαφήνιση αξιών και στο σχεδιασμό ενσυναισθητικών τεχνικών.

Λέξεις Κλειδιά

περιβαλλοντική ηθική, ανθρωποκεντισμός, οικοκεντισμός, εγγενής αξία, πολιτική οικολογία, εκπαίδευση αξιών, διασαφήνιση αξιών, ανάλυση αξιών, ανάπτυξη ενσυναίσθησης

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες θα: αναγνωρίζουν τη χρησιμότητα της περιβαλλοντικής ηθικής ως κλάδου της εφαρμοσμένης ηθικής διακρίνουν τη διάσταση ανθρωποκεντισμού- οικοκεντισμού εμβαθύνουν στις οικοκεντρικές θεωρίες και θα εστιάζουν στην εγγενή αξία αξιολογούν ζητήματα ηθικής αντιμετώπισης άλλων ζώων κρίνουν τις αξίες που συνδέονται με τα περιβαλλοντικά ζητήματα επιλέγουν τις κατάλληλες διδακτικές στρατηγικές για την προσέγγιση των περιβαλλοντικών αξιών στα εκπαιδευτικά προγράμματα που θα εφαρμόζουν

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεθνές περιβάλλον
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Περιγραφή

Προβολή powerpoint κατά τη διδασκαλία Ανταλλαγή e-mail με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	40			✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	60		✓		
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50		✓		
Σύνολο	150				

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριων

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριων

- Γραπτή Εργασία (Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Γεωργόπουλος, Αλέξανδρος, Περιβαλλοντική Ηθική, Gutenberg, Αθήνα, 2002
Καραγεωργάκης, Σταύρος, Περιβαλλοντική Φιλοσοφία και Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Συλλογή Άρθρων, Ευτοπία, Αθήνα, 2016.

Jamieson, Dale (ed.), A Companion to Environmental Philosophy, Wiley-Blackwell, Oxford, 2003. Singer, Peter, Η Απελευθέρωση των Ζώων, μτφρ. Σταύρος Καραγεωργάκης, Αντιγόνη, Θεσσαλονίκη, 2010.

Caduto, M. J., (1984/85), A Teacher Training Model and Educational Guidelines for Environmental Values Education, Journal of Environmental Education, 16 (2): 30-34.

Καραγεωργάκης, Σ., Λιθοξοΐδου, Λ., Αραμπατζίδου, Φ., Κουράκης, Κ., Γεωργόπουλος, Α., (2005), Περιβαλλοντική Ηθική και στο σχολείο: Η Εκπαίδευση Αξιών ανοίγει νέα μονοπάτια, στο Μ. Καΐλα, Ε. Θεοδοροπούλου, Α. Δημητρίου, Γ.

Ξανθάκου & Ν. Αναστασάτος (Επιμ.), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, Ερευνητικά Δεδομένα & Εκπαιδευτικός Σχεδιασμός, Ατραπός, Αθήνα: 285-305. Kirschenbaum, H., (1995), 100 Ways to Enhance Values and Morality in Schools and Youth Settings, Allyn and Bacon, Massachusetts.

Λιθοξοΐδου, Λ. (2005). Η Συναισθηματική Διάσταση στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, στο Α. Γεωργόπουλος (Επιμ.), Περιβαλλοντική Εκπαίδευση, ο νέος πολιτισμός που αναδύεται..., Αθήνα: 841- 866,

Guttenberg. Hoffman, M. L., (1988), Interaction of Affect and Cognition in Empathy, in C. Izzard, J. Kagan & R. Zajonc (Eds.), Emotion, Cognition, and Behavior, Cambridge University Press, (1st: 1984).

Hoffman, M. L., (1989), Empathy and Prosocial Activism, in N. Eisenberg, J. Reykowski & E. Staub (Eds.), Social and Moral Values –Individual and Societal Perspectives, Lawrence Erlbaum Associates: 65-85.

Noddings, N., (1986). Caring, A feminine approach to ethics and moral education, University of California Press, California.

B04. Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 1^ο

Εξάμηνο σπουδών: 2ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 12

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκοντες: Αργύρης Κυρίδης, Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Γεώργιος Μαλανδράκης, ΠΤΔΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος οι φοιτητές/τριες:

- Να μπορούν να διαβάζουν, να κατανοούν και να αποκωδικοποιούν σε επιστημονικά κείμενα την ερευνητική μέθοδο που χρησιμοποιήθηκε.
- Να κατανοούν βασικές αρχές της μεθοδολογίας έρευνας στις επιστήμες της Αγωγής (π.χ. αξιοπιστία, εγκυρότητα, πειραματική μέθοδος κτλ).
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση τεχνολογικών εργαλείων και λογισμικών (π.χ. SPSS, Atlas.ti) για την συλλογή και ανάλυση δεδομένων.
- Να μπορούν να οργανώνουν και να πραγματοποιούν μικρής κλίμακας έρευνα
- Να συλλέγουν και να αναλύουν τόσο ποιοτικά όσο και ποσοτικά δεδομένα και να εξάγουν χρήσιμα συμπεράσματα από τη διαδικασία αυτή.
- Να συγγράφουν μικρά κείμενα βιβλιογραφικής επισκόπησης και αποτελεσμάτων έρευνας

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Συνεργασία στην οργάνωση και πραγματοποίηση της έρευνας

Περιεχόμενα Μαθήματος

- Σκοπός και μεθοδολογία της έρευνας – Σύνδεση με τη βιβλιογραφία
- Βασικές έννοιες και αρχές μεθοδολογίας έρευνας (αξιοπιστία, εγκυρότητα, πειραματική μέθοδος, κλίμακες μέτρησης κτλ)

- Εργαλεία συλλογής και ανάλυσης δεδομένων (SPSS, Atlas.ti, Excel κτλ)
- Ποσοτικό παράδειγμα έρευνας [π.χ. πειραματική και ημι-πειραματική μέθοδος, κλίμακες/scales, βασικές στατιστικές μέθοδοι ανάλυσης (περιγραφική στατιστική, στατιστική σημαντικότητα, παραμετρικά και μη παραμετρικά εργαλεία, t-test, chi-square, παραγοντική ανάλυση)]
- Ποιοτικό παράδειγμα έρευνας (π.χ. φαινομενογραφία , ανάλυση ιχνογραφημάτων)
- Συνδυασμός μεθόδων έρευνας

Λέξεις Κλειδιά

Ποσοτικές μέθοδοι, ποιοτικές μέθοδοι, συλλογή και ανάλυση δεδομένων, εξαγωγή συμπερασμάτων

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό
- Εμπειρικά ποσοτικά και ποιοτικά δεδομένα

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην επικοινωνία με τους φοιτητές
- Χρήση Τ.Π.Ε. στις εργασίες και πρακτικές εφαρμογές του μαθήματος

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	40				
Μελέτη, ανάλυση και παρουσίαση άρθρων από περιοδικά και συνέδρια	40			X	
Εργασία συλλογής και επεξεργασίας ποιοτικών δεδομένων	90			X	
Εργασία συλλογής και επεξεργασίας ποσοτικών δεδομένων	90			X	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50			X	
Σύνολο	300	12			

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριων

Περιγραφή

Η αξιολόγηση των φοιτητών/τριών γίνεται μέσα από τη συμμετοχή στο μάθημα, τις ατομικές και ομαδικές εργασίες, και τα παραδοτέα του μαθήματος.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριων

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Cohen, L., Manion, L., Morrison, K., & Morrison Keith (2008). *Μεθοδολογία Εκπαιδευτικής Έρευνας*. Αθήνα: Μεταίχμιο. (κωδικός στον Εύδοξο: 24179)

L.R. Gay, Geoffrey E. Mills, Peter Airasian (2017). Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι - Ανάλυση και εφαρμογές. Προπομπός. (κωδικός στον Εύδοξο: 68370025)

Γ01. Βιολογία και περιβάλλον

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 2^ο

Εξάμηνο σπουδών: 3ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 8

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνος μαθήματος: Στέφανος Σγαρδέλης, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας – ΑΠΘ

Διδάσκοντες:

- Θεόδωρος Αμπατζόπουλος, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Ελένη Βουλτσιάδο, Καθηγήτρια, Τμήμα Βιολογίας
- Διονύσιος Γιουλάτος, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Ηλίας Καππός, Επίκουρος Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Νικόλαος Κρίγκας, Ερευνητής ΕΛΓΟ Δήμητρα
- Αντώνιος Μαζάρης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Μαρία Τσιαφούλη, ΕΔΙΠ, Τμήμα Βιολογίας
- Ιωάννης Τσιριπίδης, Αναπληρωτής Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Στέφανος Σγαρδέλης, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας
- Αλεξάνδρα Στάικου, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, Τμήμα Βιολογίας
- Έφη Χανλίδου, Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Βιολογίας

45

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο Μαθήματος

Ζωή, αυτο-οργάνωση και προσαρμογή, φυσική επιλογή και εξέλιξη, Δαρβινική θεωρία. Μοριακή Βιολογία, μοριακοί μηχανισμοί αντιγραφής μεταγραφής και έκφρασης του γενετικού υλικού. Προσαρμογές στο χερσαίο και το υδάτινο περιβάλλον. Δομή βλάστησης. Αρωματικά φυτά, αιθέρια έλαια. Βιολογία οργανισμών της Θάλασσας. Βιολογία πρωτευόντων, Συμπεριφορά και εξέλιξη του ανθρώπου. Βιοποικιλότητα. Διατήρηση της βιοποικιλότητας και περιοχές προστασίας. Οικοσυστημικές υπηρεσίες. Περιβαλλοντική εκπαίδευση.

Γενικές Ικανότητες

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών

- Αυτόνομη εργασία
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Αξιολόγηση των Φοιτητών

Περιγραφή

Χρήση της ηλεκτρονικής πλατφόρμας επιχειρηματολογίας <http://debategraph.org> όπου με κεντρικό θέμα την έννοια προσαρμογή οι φοιτητές καταθέτουν απόψεις, επιχειρήματα και σχόλια σχετικά με το αντικείμενο του μαθήματος

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Διαλέξεις	70			✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	40		✓		
Εκπόνηση μελέτης (project)	90		✓		
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50		✓		
Σύνολο	175	7			

Αξιολόγηση Φοιτητών/ριών

Περιγραφή

Οι φοιτητές αξιολογούνται ανάλογα με την συνεισφορά τους στη διαδικτυακή πλατφόρμα διαλόγου και την εργασία που εκπονούν

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)
- Δημόσια Παρουσίαση (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)

Γ02. Πρακτική Άσκηση

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 2^ο

Εξάμηνο σπουδών: 3ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 15

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Υπεύθυνη μαθήματος: Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Διδάσκοντες:

Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Γιώργος Μαλανδράκης, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο Μαθήματος

Κατά τη διάρκεια της Πρακτικής Άσκησης οι φοιτήτριες/ες του ΔΜΠΣ, θα εφαρμόσουν τα εξής:

1) Συνεργασία με συγκεκριμένους εκπαιδευτικούς της επιλογής τους που ασχολούνται επαγγελματικά με την ΠΕ, όπως συμβούλους αιεφορίας του νομού Θεσσαλονίκης ή άλλων νομών, εργαζόμενους σε κέντρα ΠΕ ή ακόμη και εργαζόμενους σε φορείς που ένα μέρος της δραστηριότητάς τους είναι η ευαισθητοποίηση του κόσμου για τα περιβαλλοντικά προβλήματα και θέματα. Σε μια πρώτη φάση θα παρακολουθούν τον τρόπο που οι παραπάνω εκπαιδευτικοί/εκπαιδευτές διαχειρίζονται τις ομάδες παιδιών (αλλά και ενηλίκων) με τα οποία έρχονται σε επαφή, ενώ σε ένα δεύτερο χρόνο θα βοηθούν στο έργο τους.

2) Καταγραφή δράσεων και εκπαιδευτικών περιβαλλοντικών προγραμμάτων των κέντρων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΚΠΕ) στην Ελλάδα και αφοορύν:

- τα χαρακτηριστικά των προγραμμάτων περιβαλλοντικής εκπαίδευσης (ΠΠΕ) που υλοποιούνται (θεματολογία, βαθμίδες εκπαίδευσης στις οποίες απευθύνονται, τις μεθόδους που αξιοποιούν στην υλοποίησή των ΠΠΕ, τη χρονική διάρκεια των ΠΠΕ) στα ΚΠΕ,

- Το εκπαιδευτικό υλικό που έχει παραχθεί από το ΚΠΕ μελέτης και τα χαρακτηριστικά του [θεματολογία, τη μορφή του και το είδος, τον σκοπό και τους στόχους, τις μεθόδους που εφαρμόζονται για την ανάπτυξη του, τις ηλικιακές ομάδες στις οποίες απευθύνεται] και
- την επιμορφωτική δράση των ΚΠΕ (σεμινάρια επιμόρφωσης εκπαιδευτικών και τα χαρακτηριστικά τους)

3) Σχεδιασμό σχεδίου εργασίας (project) για την υλοποίησή του στην τυπική ή μη τυπική εκπαίδευση: οι φοιτητές/τριες αποτυπώνουν τη διαδικασία σχεδιασμού εκπαιδευτικής παρέμβασης σε μορφή project. Ειδικότερα περιγράφουν την εκπαιδευτική παρέμβαση «επί χάρτου» περιλαμβάνοντας, μεταξύ άλλων, την ομάδα στόχο στην οποία θα απευθύνεται, το χώρο όπου θα εφαρμοστεί η παρέμβαση, το φορέα με τον οποίον ενδεχόμενα να συνεργαστούν, τη μεθοδολογία που θα εφαρμόσουν για την υλοποίησή της. Επιπλέον οι ίδιοι αξιολογούν την αποτελεσματικότητά της για την εφαρμογή της στην πράξη (αρχική αξιολόγηση) και εκτιμούνται τις εμπειρίες, οι ατομικές δεξιότητες και γνώσεις που είναι δυνατόν να αποκτηθούν από την ομάδα στόχο από τη συμμετοχή τους στην παρέμβαση αυτή.

4) Εφαρμογή της παρέμβασης που σχεδιάζεται στο στάδιο 3 σε σχολεία, μουσεία ή άλλους χώρους (στις περιπτώσεις που η πανδημία το επέτρεψε).

Λέξεις Κλειδιά

Θεωρίες Μάθησης, Περιβαλλοντική Έκπαίδευση, Διδασκαλία και μάθηση, σχεδιασμός παρέμβασης, υλοποίηση παρέμβασης

Μαθησιακά Αποτελέσματα

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της πρακτικής τους άσκησης οι φοιτήτριες/ες του ΔΜΠΣ :

- Θα έχουν μια βιωματική και ολοκληρωμένη άποψη για το πως η θεωρία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης (ΠΕ) φτάνει και επηρεάζει τους υπευθύνους ΠΕ, τους εκπαιδευτικούς των Κέντρων ΠΕ και τους υπευθύνους των περιβαλλοντικών ΜΚΟ που είναι υπεύθυνοι των φορέων τους για την ΠΕ.
- Θα έχουν κατανοήσει σε όλο το μέγεθός τους τα καθήκοντα των επαγγελματιών ανθρώπων-που ασχολούνται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση- τους οποίους θα έχουν παρακολουθήσει/συνεργαστεί/βοηθήσει και επομένως θα μπορούν να έχουν μια γνώση για τα πράγματα «από τα μέσα» στο πεδίο αυτό.
- Θα έχουν σαφή άποψη για την ποιότητα και ποσότητα των καθηκόντων αυτών σε σχέση με τις προσωπικές τους ικανότητες και κλίσεις και άρα τον μελλοντικό τους προσανατολισμό.

- Θα είναι σε θέση να σχεδιάζουν εκπαιδευτικές παρεμβάσεις για την αειφορία και το περιβάλλον και να τις εφαρμόζουν στην τυπική ή μη τυπική εκπαίδευση:

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Προαγωγή ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (ΤΠΕ)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Αξιολόγηση των Φοιτητών

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Συγγραφή τελικής αναφοράς οι φοιτητές και οι φοιτήτριες μετά την ολοκλήρωση της Πρακτικής Άσκησης παραδίδουν στον υπεύθυνο επιβλέποντα Καθηγητή, ειδικά σχεδιασμένο «ΕΝΤΥΠΟ ΠΡΑΚΤΙΚΗΣ ΑΣΚΗΣΗΣ- Έκθεση Πεπραγμένων», όπου αποτυπώνονται όλες οι ενέργειες και οι εργασίες που πραγματοποίησαν σε εβδομαδιαία βάση, το οποίο και αξιολογείται).

Γ03. Εμφύχωση ομάδων βιωματικής εκπαίδευσης

Τύπος μαθήματος: Υποχρεωτικό/ υποβάθρου

Έτος σπουδών: 2^ο

Εξάμηνο σπουδών: 3ο

Πιστωτικές μονάδες (ECTS): 7

Τρόπος Παράδοσης: Πρόσωπο με πρόσωπο

Γλώσσα Διδασκαλίας: Ελληνικά (Διδασκαλία, Εξέταση)

Διδάσκων: Αλέξανδρος Γεωργόπουλος, Ομότιμος Καθηγητής ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ

Περιγραφή Μαθήματος

Περιεχόμενο Μαθήματος

Εργασία σε μικρές ομάδες για την επισήμανση ενός περιβαλλοντικού ζητήματος, την επεξεργασία των δεδομένων που σχετίζονται με αυτό και την παρουσίασή του με βιωματικό τρόπο από κάθε μικρή ομάδα στην ολομέλεια. Ανάλυση των όρων της εμφύχωσης κάθε μικρής ομάδας προς την ολομέλεια, αναστοχασμός πάνω σε δεύτερες σκέψεις και συναισθήματα, περιγραφή της δυναμικής της ομάδας, κριτική προς τους/τις εμπυχωτές/τριες, επισήμανση στοιχείων ενδυνάμωσης των μελών της ομάδας. Αξιολόγηση της πορείας της ομάδας, καταγραφή σε εργασίες των σημείων, στοιχείων, γεγονότων, εμπειριών και αναμνήσεων που δείχνουν την επιρροή των τεχνικών, της μεθοδολογίας και της γενικότερης φιλοσοφίας της βιωματικής μάθησης και εκπαίδευσης στην καθημερινή, προσωπική και επαγγελματική ζωή των φοιτητών/τριών.

Λέξεις Κλειδιά

περιβαλλοντική εκπαίδευση, βιωματική εκπαίδευση, ενσυναίσθηση, αειφορική ανάπτυξη

Μαθησιακά Αποτελέσματα

- Να μπορούν να δημιουργήσουν βιώματα σε άλλα άτομα που να σχετίζονται με την περιβαλλοντική προβληματική. - Να εφαρμόσουν τα εργαλεία της βιωματικής μάθησης με τα οποία ήρθαν σε επαφή κατά το προηγούμενο εξάμηνο. - Να ξεκαθαρίσουν τους όρους της προσωπικής τους σχέσης με το περιβάλλον, και να την συγκροτήσουν συνεκτικότερα. - Να υλοποιήσουν μία τουλάχιστον εμφύχωση ομάδας βοηθώντας την να επεξεργαστεί ένα περιβαλλοντικό θέμα.

Γενικές Ικανότητες

- Εφαρμογή της γνώσης στην πράξη
- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Παραγωγή νέων ερευνητικών ιδεών
- Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα
- Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

Τύποι Εκπαιδευτικού Υλικού

- Σημειώσεις
- Διαφάνειες
- Πολυμεσικό υλικό

Χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.)

- Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία
- Χρήση Τ.Π.Ε. στην Επικοινωνία με τους φοιτητές

Οργάνωση Μαθήματος

Δραστηριότητες	Φόρτος Εργασίας	ECTS	Ατομικά	Ομαδικά	Erasmus
Εργαστηριακή Άσκηση	50	2		✓	
Μελέτη και ανάλυση βιβλίων και άρθρων	50	2	✓		
Εκπαιδευτικές επισκέψεις και παρακολούθηση συνεδρίων / σεμιναρίων / εκδηλώσεων	25	1		✓	
Εκπόνηση μελέτης (project)	25	1		✓	
Συγγραφή εργασίας / εργασιών	50	2	✓		
Σύνολο	200	8			

Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών

Περιγραφή

Εκπόνηση αυτοαξιολογικής εργασίας στο τέλος του εξαμήνου. Η εργασία περιέχει ανάλυση των σκέψεων και των συναισθημάτων που δημιουργήθηκαν στις/στους φοιτήτριες/τές. Επίσης, ζητείται περιγραφή της δυναμικής της ομάδας, καθώς και κριτική προς τους εμπνευστές. Τέλος, ζητείται να γραφούν σκέψεις πάνω στη σχέση της εμπειρίας του εξαμήνου με το ρόλο τους ως περιβαλλοντικών εκπαιδευτών. Όλα τα προηγούμενα ζητείται να συσχετιστούν με την προτεινόμενη βιβλιογραφία. Οι φοιτήτριες/τές αναλαμβάνουν να διεκπεραιώσουν ένα πρόγραμμα περιβαλλοντικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με τις αρχές και τη φιλοσοφία της βιωματικής εκπαίδευσης.

Μέθοδοι Αξιολόγησης Φοιτητών/τριών

- Γραπτή Εργασία (Διαμορφωτική, Συμπερασματική)

Βιβλιογραφία

Πουρκός, Μ (1997) Ο ρόλος του πλαισίου στην ανθρώπινη επικοινωνία, την εκπαίδευση και την κοινωνικο-ηθική μάθηση, Gutenberg, Αθήνα

Rogers, C (2006) Το γίνεσθαι του προσώπου, Ερευνητές, Αθήνα

Rogers, C (2006) Ένας τρόπος να υπάρχουμε, Ερευνητές, Αθήνα

Επιπρόσθετη βιβλιογραφία για μελέτη

Qualters, K. M. (ed. 2010) Experiential Education: Making the Most of Learning Outside the Classroom, Wiley Periodicals Inc., San Francisco

Roberts, J., W. (2016) Experiential education in the College Context, Routledge, New York

Δ01. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (ΜΔΕ) είναι πρωτότυπη επιστημονική εργασία, η οποία αποτυπώνει, εν κατακλείδι, τα συμπεράσματα/αποτελέσματα μιας θεωρητικής ή εμπειρικής έρευνας, συναφούς με τον προσανατολισμό του Δ.Π.Μ.Σ.

Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Άρθρο 1

Σκοπός του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών

Οι Μεταπτυχιακές Σπουδές στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) «Εκπαίδευση για την Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής» αποσκοπούν στην προαγωγή της γνώσης, την ανάπτυξη της έρευνας και των τεχνών, καθώς και την ικανοποίηση των εκπαιδευτικών, ερευνητικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και αναπτυξιακών αναγκών της χώρας, στην κατάρτιση επιστημόνων υψηλού επιπέδου ικανών να συμβάλουν σε θεωρητικές και εφαρμοσμένες περιοχές συγκεκριμένων γνωστικών κλάδων, ειδικές θεματικές ενότητες ή επιμέρους κλάδους των γνωστικών αντικειμένων του πρώτου κύκλου σπουδών των οικείων Τμημάτων καθώς και στην παραγωγή και μετάδοση γνώσεων, τεχνογνωσίας, μεθοδολογιών εργαλείων και ερευνητικών αποτελεσμάτων στον επιστημονικό χώρο που δραστηριοποιείται το κάθε Τμήμα. Πιο συγκεκριμένα σκοπεύει στην εξειδίκευση επιστημόνων καθώς και την ανάπτυξη εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας σε θέματα:

- (α) Εμβάθυνσης στη θεωρία της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Αειφορίας, παραγωγής γνώσης στο παραπάνω διεπιστημονικό πεδίο και διάχυσης της γνώσης αυτής σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης.
- (β) Σχεδιασμού, εφαρμογής και αξιολόγησης εκπαιδευτικών προγραμμάτων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και Αειφορίας για κάθε δυνατό συνδυασμό ομάδων-στόχων, εκπαιδευτών, αντικειμένου μελέτης, εκπαιδευτικού πλαισίου και διατιθέμενης υλικής υποδομής.
- (γ) Σχεδιασμού πολιτικών (policies) για την ενσωμάτωση της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης και της Αειφορίας σε όλες τις βαθμίδες της τυπικής εκπαίδευσης, αλλά και σε κάθε δυνατή συγκυρία άτυπης εκπαίδευσης μέσα στο γενικότερο περιβάλλον των κοινωνικών θεσμών, φορέων, ομάδων που λαμβάνουν αποφάσεις, κλπ.
- (δ) Ανάπτυξη της επιστημονικής έρευνας σε όλους τους παραπάνω τομείς.
- (ε) Ανάπτυξη κάθε είδους συνεργασίας με άτομα, επιστημονικά ιδρύματα, φορείς, και ομάδες που ασχολούνται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφορία τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό.
- (στ) Επιστημονικά άρθια κατάρτιση των φοιτητών/τριών/τριών του Δ.Π.Μ.Σ. έτσι ώστε να γίνουν ικανοί/ές να στελεχώσουν θεσμούς, φορείς, οργανώσεις και ομάδες που ασχολούνται με την Περιβαλλοντική Εκπαίδευση και την Αειφορία (μη κυβερνητικές περιβαλλοντικές οργανώσεις, Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης

και εθελοντικές ομάδες εκπαιδευτικών που εκπονούν προγράμματα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης σε όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης) προσφέροντας τους το καλύτερο δυνατό έργο και προωθώντας εν γένει τους σκοπούς και το σκεπτικό του παραπάνω διεπιστημονικού πεδίου.

Άρθρο 2

Όργανα του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (άρθρα 31, 44 και 45 του ν.4485/2017)

Αρμόδια Όργανα για τη διοίκηση, οργάνωση και λειτουργία του Διατμηματικού Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι:

- i. Η Σύγκλητος του Ιδρύματος, είναι το αρμόδιο όργανο για τα θέματα ακαδημαϊκού, διοικητικού, οργανωτικού και οικονομικού χαρακτήρα των Δ.Π.Μ.Σ. και ασκούν όσες αρμοδιότητες σχετικά με τα Δ.Π.Μ.Σ. δεν ανατίθενται από το νόμο ειδικώς σε άλλα όργανα
- ii. Η επταμελής Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (Ε.Δ.Ε.) με αρμοδιότητες που ορίζονται στο άρθρο 31 παρ. 3 και 43 του ν. 4485/2017. Από το επισπεύδον τμήμα ορίζονται 3 μέλη και από το συνεργαζόμενο τμήμα ορίζονται 2 μέλη.
- iii. Η Συντονιστική Επιτροπή (ΣΕ) του Δ.Π.Μ.Σ., απαρτίζεται από πέντε (5) μέλη Δ.Ε.Π. των συμμετεχόντων τμημάτων του ΑΠΘ, τα οποία έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο, εκλέγονται από την ΕΔΕ των συμμετεχόντων τμημάτων για διετή θητεία και είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και τον συντονισμό της λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ. Κατά τη λήξη της θητείας της Σ.Ε. με ευθύνη του/της απερχόμενου/ης Διευθυντή/τριας, συντάσσεται αναλυτικός απολογισμός του ερευνητικού και εκπαιδευτικού έργου του Π.Μ.Σ., καθώς και των λοιπών δραστηριοτήτων του, με στόχο την αναβάθμιση των σπουδών, την καλύτερη αξιοποίηση του ανθρώπινου δυναμικού, τη βελτιστοποίηση των υφιστάμενων υποδομών και την κοινωνικά επωφελή χρήση των διαθέσιμων πόρων του Π.Μ.Σ. Έχει τις αρμοδιότητες όπως αυτές αναφέρονται στο Ν.4485/2017 και τις οριζόμενες στα επί μέρους άρθρα του εν λόγω κανονισμού.
- iv. Η Επιτροπή Μεταπτυχιακών Σπουδών που αποτελείται από τον/την Αντιπρύτανη/νι Ακαδημαϊκών Υποθέσεων και Φοιτητικών Θεμάτων του ΑΠΘ, ο οποίος εκτελεί χρέη Προέδρου και τους Κοσμήτορες ως μέλη και έχουν τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο άρθρο 32 στην παράγραφο 5 του ν. 4485/2017.
- v. Ο/η Διευθυντής/τρια του Δ.Π.Μ.Σ., είναι μέλος της ΣΕ και ορίζεται μαζί με τον/την αναπληρωτή/τρια του/της, με απόφαση της Ε.Δ.Ε. για διετή θητεία και πρέπει να πληροί τις προϋποθέσεις του άρθρου 31 της παρ. 8 ν. 4485/2017. Δεν

μπορεί να έχει περισσότερες από δύο (2) συνεχόμενες θητείες και δεν δικαιούται επιπλέον αμοιβή για το διοικητικό του έργο. Ο/η Διευθυντής/τρια έχει τις αρμοδιότητες που προβλέπονται στο άρθρο 31 παρ. 8 του ν. 4485/2017, στα επιμέρους άρθρα του Κανονισμού και όποιες άλλες ορίζονται από την Ειδική Διατμηματική Επιτροπή (Ε.Δ.Ε.) του Δ.Π.Μ.Σ. (άρθρο 45, παρ. 1γ).

- vi. Η εξαμελής Επιστημονική Συμβουλευτική Επιτροπή (Ε.Σ.Ε.) του Ιδρύματος, αρμόδια για την εξωτερική ακαδημαϊκή αξιολόγηση των Δ.Π.Μ.Σ. (άρθρο 44 παρ. 3 του ν. 4485/2017).

Άρθρο 3

Κατηγορίες υποψηφίων για φοίτηση στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (άρθρο 34 παρ. 1, 7 και 8 του ν. 4485/2017)

Στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Π.Μ.Σ.) γίνονται δεκτοί μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες των θετικών, ανθρωπιστικών και κοινωνικών επιστημών, πτυχιούχοι Τμημάτων ΑΕΙ (Πανεπιστημίων και ΤΕΙ) της ημεδαπής και αναγνωρισμένων ομοταγών Ιδρυμάτων της αλλοδαπής.

Επίσης, μέλη των κατηγοριών Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π., εφόσον πληρούν τις προϋποθέσεις του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του άρθρου 34, μπορούν να εγγραφούν ως υπεράριθμοι και μόνο ένας/μία κατ' έτος ανά Π.Μ.Σ. (Δ.Π.Μ.Σ.), εφόσον το έργο που επιτελούν στο οικείο ίδρυμα είναι συναφές με τον τίτλο σπουδών.

Άρθρο 4

Αριθμός Εισακτέων, Κριτήρια και Διαδικασία Επιλογής Εισακτέων (άρθρα 34 και 45 του ν.4485/2017)

Αριθμός εισακτέων

Ο αριθμός εισακτέων κατ' έτος ορίζεται κατ' ανώτατο όριο σε δεκαπέντε (15) μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες ανά κύκλο σπουδών [κάθε δύο (2) χρόνια].

Αν ο αριθμός των επιτυχόντων/ουσών του Δ.Π.Μ.Σ. στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι μικρότερος από το προβλεπόμενο ανώτατο όριο εισαγομένων, εγγράφονται μόνον όσοι/ες υποψήφιοι/ες είναι επιτυχόντες/ούσες στις εξετάσεις. Αν ο αριθμός των επιτυχόντων/ουσών στις εισαγωγικές εξετάσεις είναι μεγαλύτερος από το προβλεπόμενο όριο και υπάρχουν ισοβαθμούντες/ούσες με τον τελευταίο/α εισαγόμενο/η σύμφωνα με τον πίνακα κατάταξης, τότε εγγράφονται ως υπεράριθμοι έως και τρεις (3) ισοβαθμούντες/ούσες υποψήφιοι/ες. Αν είναι περισσότεροι από τρία

(3) άτομα θα γίνεται κλήρωση από την επιτροπή εξετάσεων. Αν ο αριθμός των επιτυχόντων/ουσών υπολείπεται των δέκα (10), το Πρόγραμμα δύναται να μην προσφερθεί, μετά από απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. για διαχειριστικούς λόγους.

Προκήρυξη θέσεων - Δικαιολογητικά

Το Δ.Π.Μ.Σ. με απόφαση της Ε.Δ.Ε. προκηρύσσει κάθε δεύτερο έτος θέσεις με ανοιχτή διαδικασία για την εισαγωγή πτυχιούχων. Στην προκήρυξη αναφέρονται οι προϋποθέσεις εισαγωγής, οι κατηγορίες πτυχιούχων και ο αριθμός εισακτέων, ο τρόπος εισαγωγής, τα κριτήρια επιλογής, οι προθεσμίες υποβολής αιτήσεων καθώς και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται, κ.α..

Οι αιτήσεις μαζί με τα απαραίτητα δικαιολογητικά κατατίθενται στη Γραμματεία του επισπεύδοντος Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης σε έντυπη ή ηλεκτρονική μορφή, σύμφωνα με απόφαση της Ε.Δ.Ε.

Πιο συγκεκριμένα τα δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση είναι:

1. Αντίγραφο πτυχίου ή πτυχίων Ελληνικών ΑΕΙ και πιστοποιητικό αντιστοιχίας και ισοτιμίας από το ΔΟΑΤΑΠ, σε περίπτωση πτυχιούχων Πανεπιστημίων και Πολυτεχνείων της αλλοδαπής.
2. Αντίγραφο αναλυτικής βαθμολογίας όλων των προπτυχιακών μαθημάτων.
3. Βιογραφικό σημείωμα στο οποίο αναφέρονται αναλυτικά οι σπουδές, η διδακτική ή/και επαγγελματική εμπειρία, η επιστημονική και κοινωνική δραστηριότητα του υποψηφίου.
4. Πιστοποιητικό γνώσης της Αγγλικής γλώσσας με επιβεβαίωση τουλάχιστον του επιπέδου B2 καλής γνώσης, σύμφωνα με τις αποφάσεις του Α.Σ.Ε.Π. (<https://www.asep.gr/guide/3K2018/englishproof.html>). Σε περίπτωση γνώσης και δεύτερης ξένης γλώσσας υποβάλλεται επίσης το αντίστοιχο πιστοποιητικό. Στην περίπτωση που υποψήφιοι δεν διαθέτουν κάποιο από τα παραπάνω αποδεικτικά οφείλουν να εξεταστούν γραπτά στην αγγλική γλώσσα.
5. Αποδεικτικά για τυχόν ερευνητική και συγγραφική δραστηριότητα, για συμμετοχή σε εκπαιδευτικά προγράμματα κινητικότητας σπουδαστών, καθώς και για επαγγελματική εμπειρία συναφή προς το πεδίο ειδίκευσης του ΔΠΜΣ

Κριτήρια επιλογής

Για την εισαγωγή στο Διατμηματικό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών με τίτλο «Εκπαίδευση για την Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής» λαμβάνονται υπόψη:

- I. Η πιστοποιημένη γνώση της αγγλικής γλώσσας τουλάχιστον επιπέδου Γ2 σύμφωνα με το σύστημα του Συμβουλίου της Ευρώπης, το οποίο γίνεται αποδεκτό από το Α.Σ.Ε.Π.. Σε περίπτωση που δεν υπάρχει σχετικό αποδεικτικό

διενεργείται γραπτή εξέταση κατανόησης αγγλικού επιστημονικού κειμένου πριν τη συμμετοχή των υποψηφίων στις γραπτές εξετάσεις επιλογής. Ο/η υποψήφιος/α ο οποίος δεν πετύχει στην εξέταση της ξένης γλώσσας δεν μπορεί να συνεχίσει στη διαδικασία αξιολόγησης και επιλογής.

- II. Η γραπτή μελέτη σε βασικά θεματικά πεδία του Μεταπτυχιακού Προγράμματος.
- III. Ο γενικός βαθμός του Πτυχίου, η επίδοση στα συναφή προς τα θεματικά πεδία του Δ.Π.Μ.Σ. προπτυχιακά μαθήματα και την πτυχιακή εργασία, η πιθανή ερευνητική δραστηριότητα και επαγγελματική εμπειρία.
- IV. Η ατομική συνέντευξη

Για τα παραπάνω κριτήρια ορίζονται τα εξής: Ο τρόπος αξιολόγησης (μοριοδότηση) των ανωτέρω κριτηρίων ανήκει στην αρμοδιότητα της Ε.Δ.Ε. Ο ανώτατος αριθμός μορίων που μπορεί να συμπληρώσει ο υποψήφιος είναι 100.

Αναλυτικά για τα παραπάνω κριτήρια ορίζονται οι εξής μονάδες:

ΚΡΙΤΗΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΜΟΡΙΩΝ
1. Γραπτή εξέταση κατανόησης αγγλικού επιστημονικού κειμένου	δε μοριοδοτείται (η γνώση της αγγλικής γλώσσας αποτελεί προϋπόθεση)
2. Γραπτή μελέτη ειδικής περίπτωσης (Γραπτή εξέταση)	40.0 (μέγιστο)
3. Συνέντευξη	20.0 (μέγιστο)
4. Γενικός βαθμός βασικού πτυχίου (από 5.00- 6.49 «καλώς»: 2 μόρια, από 6.50- 8.49 «λίαν καλώς»: 6 μόρια, από 8.50- 10.00 «άριστα»: 10 μόρια)	10.0 (μέγιστο)
5. Βαθμολογία σε συναφή με την ειδίκευση πτυχιακή εργασία και/ή συναφή ερευνητική δραστηριότητα	10.0 (μέγιστο)
6.Επαγγελματική εμπειρία και/ή τυχόν άλλες μεταπτυχιακές σπουδές ή άλλες σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	10.0 (μέγιστο)
7. Βαθμός συναφών με την ειδίκευση προπτυχιακών μαθημάτων	10.0 (μέγιστο)
Μέγιστο Σύνολο Μορίων	100.0

Διαδικασία επιλογής και εξέτασης

Η διαδικασία επιλογής των υποψηφίων με απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. γίνεται από αρμόδια Τριμελή Επιτροπή Επιλογής και Εξέτασης απαρτιζόμενη από μέλη Δ.Ε.Π. που έχουν αναλάβει μεταπτυχιακό έργο και δύο αναπληρωματικά μέλη. Αρμοδιότητα της επιτροπής είναι:

- ο έλεγχος των αιτήσεων υποψηφιότητας,
- η κατάρτιση πίνακα με τα ονόματα όσων πληρούν τις προϋποθέσεις για συμμετοχή στη διαδικασία εξετάσεων,
- η επιλογή θεμάτων,
- η διενέργεια των συνεντεύξεων καθώς και
- η κατάρτιση του πίνακα επιτυχόντων και επιλαχόντων.

Επίσης, η Τριμελής Επιτροπή Επιλογής και Εξέτασης εισηγείται στην Ε.Δ.Ε. δύο μέλη και ένα αναπληρωματικό μέλος που θα αξιολογήσουν τα γραπτά των υποψηφίων στα βασικά θεματικά πεδία καθώς και ένα μέλος Δ.Ε.Π. του Τμήματος για την εξέταση της αγγλικής γλώσσας. Σε περίπτωση αδυναμίας η Επιτροπή Επιλογής και Εξέτασης δύναται να εισηγηθεί στην Ε.Δ.Ε. τον ορισμό εξεταστή ή εξεταστών από το Κέντρο Διδασκαλίας Ξένων Γλωσσών.

Η διαδικασία εξέτασης και βαθμολόγησης των γραπτών εξεσεων με απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. γίνεται:

A) Για τις εξετάσεις στα δύο βασικά θεματικά πεδία από δύο βαθμολογητές/-τριες. Κάθε εξεταστής βαθμολογεί το γραπτό και κρύβει τη βαθμολογία του/της. Βαθμός του γραπτού λογίζεται ο μέσος όρος των δύο βαθμολογιών. Ο/Η δεύτερος/-η βαθμολογητής/-τρια, αφού ολοκληρώσει τη βαθμολόγηση των γραπτών, τα παραδίδει στην Επιτροπή Επιλογής και Εξέτασης.

B) Για τις εξετάσεις στην Αγγλική γλώσσα από έναν (1) εξεταστή/εξετάστρια. Στο γραπτό καταχωρίζεται ο χαρακτηρισμός «επιτυχώς» ή «ανεπιτυχώς» και όχι αριθμητικός βαθμός. Η εξέταση στην Αγγλική γλώσσα προηγείται από την εξέταση στα δύο βασικά θεματικά πεδία. Υποψήφιος/-α που δεν έχει επιτύχει στην εξέταση της Αγγλικής γλώσσας δεν μπορεί να πάρει μέρος στη γραπτή εξέταση των βασικών θεματικών πεδίων.

Πιο συγκεκριμένα οι υποψήφιοι/-ες καλούνται να παραδώσουν ηλεκτρονικά γραπτή εργασία σε δύο θεματικές περιοχές, θεματικά πεδία την οποία πρέπει να εκπονήσουν σε μία εβδομάδα. Το ένα θέμα ανήκει στη θεματική περιοχή των περιβαλλοντικών επιστημών, ενώ το δεύτερο στην θεματική περιοχή των

παιδαγωγικών θεωριών και των θεωριών εκπαίδευσης και μάθησης. Τις εργασίες τις αποστέλλουν οι υποψήφιοι, ηλεκτρονικά, σε επιτροπή που ορίζεται από την Ε.Δ.Ε.

Η επιτροπή αφού καλύψει τα στοιχεία των υποψηφίων παραδίδει τις εργασίες στην επιτροπή εξετάσεων για να βαθμολογηθούν (στην κλίμακα του 20). Τα γραπτά εξετάζονται από δύο εξεταστές. Αν η διαφορά μεταξύ των δύο εξεταστών είναι μεγαλύτερη του 3 τότε το γραπτό αναβαθμολογείται από τρίτο μέλος Δ.Ε.Π.. Η Επιτροπή Εξετάσεων και ο αναβαθμολογητής ορίζονται από την Ε.Δ.Ε..

Οι υποψήφιοι που βαθμολογούνται τουλάχιστον με δέκα (10) -με άριστα το 20- και στα δύο σκέλη της εργασίας (δηλαδή να έχουν βαθμολογηθεί τουλάχιστον με δέκα (10) ΚΑΙ στο θέμα των περιβαλλοντικών επιστημών ΚΑΙ στο θέμα των παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών εκπαίδευσης και μάθησης) καλούνται σε προφορική συνέντευξη.

Ο τελικός πίνακας επιτυχόντων/ουσών και επιλαχόντων/ουσών επικυρώνεται από την Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. και αναρτάται στον πίνακα ανακοινώσεων της Γραμματείας και στην ιστοσελίδα του Τμήματος και του Δ.Π.Μ.Σ.. Τυχόν κενές θέσεις καλύπτονται από επιλαχόντες/ούσες εντός δέκα ημερών από τη λήξη της προθεσμίας εγγραφής.

Με απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. και έγκριση της Συγκλήτου μπορεί να αλλάξουν τα κριτήρια και η διαδικασία εξέτασης και επιλογής υποψηφίων στο Δ.Π.Μ.Σ.. Σε κάθε περίπτωση τα κριτήρια και ο τρόπος εξέτασης των υποψηφίων θα προσδιορίζεται με σαφήνεια στην εκάστοτε προκήρυξη.

Άρθρο 5

Διάρκεια και Όροι Φοίτησης (άρθρα 33, 34 και 35 του ν. 4485/2017)

Χρονική διάρκεια

Η χρονική διάρκεια φοίτησης στο Δ.Π.Μ.Σ. που οδηγεί στην απόκτηση του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) ορίζεται στα τέσσερα (4) ακαδημαϊκά εξάμηνα. Τα τρία πρώτα αφορούν στην παρακολούθηση υποχρεωτικών μαθημάτων και την υλοποίηση της Πρακτικής Άσκησης, ενώ στο τέταρτο εξάμηνο πραγματοποιείται η εκπόνηση και η αξιολόγηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Ο ανώτατος επιτρεπόμενος χρόνος ολοκλήρωσης των σπουδών καθορίζεται σε έξι (6) εξάμηνα.

Στους μεταπτυχιακούς/ές φοιτητές/τριες μπορεί να χορηγηθεί, κατόπιν υποβολής σχετικής αίτησης, προσωρινή αναστολή σπουδών, που δεν μπορεί να υπερβαίνει τα δύο (2) συνεχόμενα εξάμηνα, εφόσον αυτή είναι συμβατή με την ροή του προγράμματος σπουδών. Η αίτηση για αναστολή φοίτησης σε κάθε περίπτωση υποβάλλεται πριν το

τέλος του τρέχοντος εξαμήνου και πριν την έναρξη του επόμενου εξαμήνου. Κατά τη διάρκεια της αναστολής, ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια χάνει την ιδιότητα του/της φοιτητή/τριας και οφείλει να παραδώσει στη Γραμματεία την ακαδημαϊκή του/της ταυτότητα. Ο χρόνος της αναστολής δεν προσμετρείται στην ανώτατη διάρκεια κανονικής φοίτησης. Μετά τη λήξη της αναστολής, ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια υποχρεούται να παρακολουθήσει το εξάμηνο ή τα εξάμηνα στα οποία δεν έχει ολοκληρώσει τη φοίτησή του/της.

Δύναται και μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, όπως λόγοι ασθένειας, στράτευσης, εγκυμοσύνης κ.ά. να χορηγείται παράταση σπουδών μέχρι και ένα έτος, κατόπιν αιτιολογημένης απόφασης της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ.

Με απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. δύναται η διαγραφή μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Λόγοι διαγραφής:

1. Μη επαρκής πρόοδος του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας, η οποία τεκμηριώνεται με μη συμμετοχή στην εκπαιδευτική διαδικασία όπως αυτή καθορίζεται στον παρόντα Κανονισμό.
2. Συμπεριφορά που προσβάλλει την ακαδημαϊκή δεοντολογία, όπως λογοκλοπή.
3. Αίτημα του/της φοιτητή/τριας.
4. Υπέρβαση του ανώτατου χρονικού ορίου φοίτησης όπως αυτό καθορίζεται στο παρόν άρθρο.

61

Το Δ.Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση στην Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής» είναι πλήρους φοίτησης, καθώς λόγω της λειτουργίας του ανά διετία δεν είναι εφικτή η δυνατότητα μερικής φοίτησης.

ωστόσο, στους μεταπτυχιακούς/κες φοιτητές/τριες προβλέπεται σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 33 του ν. 4485/2017 (114 Α') η δυνατότητα μερικής φοίτησης για εργαζόμενους/νες φοιτητές/τριες, η διάρκεια της οποίας δεν μπορεί να υπερβαίνει το διπλάσιο της κανονικής φοίτησης. Η μερική φοίτηση προβλέπεται και για μη εργαζόμενους μεταπτυχιακούς/κές φοιτητές/τριες που αδυνατούν να ανταποκριθούν στις ελάχιστες απαιτήσεις του προγράμματος «πλήρους» φοίτησης και για ιδιαίτερες εξαιρετικά σοβαρές περιπτώσεις, όπως: ασθένεια, φόρτος εργασίας, σοβαροί οικογενειακοί λόγοι, στράτευση, λόγοι ανωτέρας βίας. Οι όροι και τα προσκομιζόμενα δικαιολογητικά καθορίζονται αναλυτικά σε κάθε προκήρυξη για την εισαγωγή πτυχιούχων στο Δ.Π.Μ.Σ..

Εγγραφή στο Δ.Π.Μ.Σ.

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες εγγράφονται και συμμετέχουν στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα υπό τους όρους και τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στον παρόντα Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών. Οι εγγραφές των εισαγομένων μεταπτυχιακών

φοιτητών/τριών αρχίζουν μετά από ανακοίνωση της Γραμματείας του επισπεύδοντος Τμήματος στην οποία ορίζεται και η χρονική διάρκεια των εγγραφών και τα δικαιολογητικά που απαιτούνται για την εγγραφή. Κάθε υποψήφιος/α πριν εγγραφεί, πρέπει να λαμβάνει γνώση του Κανονισμού και να αποδέχεται τους κανόνες λειτουργίας του Δ.Π.Μ.Σ.. Η αποδοχή του Κανονισμού συνιστά βασική προϋπόθεση για την απόκτηση και τη διατήρηση της ιδιότητας του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Φοιτητική Μέριμνα

Οι μεταπτυχιακοί/ές φοιτητές/τριες έχουν όλα τα δικαιώματα, τις παροχές και τις διευκολύνσεις που προβλέπονται και για τους/τις φοιτητές/τριες του πρώτου κύκλου σπουδών πλην του δικαιώματος παροχής δωρεάν διδακτικών συγγραμμάτων.

Για μεταπτυχιακού/ές φοιτητές/τριες με αναπηρία ή και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες χρησιμοποιούνται οι υποδομές της Παιδαγωγικής Σχολής για την πρόσβαση στον τόπο διεξαγωγής των μαθημάτων. Δίνεται επίσης η δυνατότητα γραπτής εξέτασης μεγαλύτερης διάρκειας, προφορικής εξέτασης και παράτασης υποβολής εργασιών και η διευθέτηση γίνεται με απόφαση της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. και ανάλογα με τις ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες του/της εκάστοτε μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Τέλη Φοίτησης

Για τη φοίτηση στο Δ.Π.Μ.Σ. «Εκπαίδευση στην Αειφορία - Επιστήμες της Αγωγής» δεν προβλέπονται τέλη φοίτησης.

Άρθρο 6

Πρόγραμμα Σπουδών-Αξιολόγηση Φοιτητών/τριών (άρθρα 34 και 45 του ν.4485/2017)

Η διάρκεια φοίτησης στο Δ.Π.Μ.Σ. είναι τέσσερα ακαδημαϊκά εξάμηνα. Στα πρώτα τρία (3) εξάμηνα διεξάγονται τα μαθήματα η παρακολούθηση των οποίων είναι υποχρεωτική και υλοποιείται η Πρακτική Άσκηση, ενώ στο τέταρτο (4ο) εξάμηνο εκπονείται η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία. Κάθε μεταπτυχιακό μάθημα διαρκεί ένα (1) εξάμηνο.

Το ακαδημαϊκό έτος αρχίζει την 1η Σεπτεμβρίου και λήγει την 31η Αυγούστου. Οι ακριβείς ημερομηνίες έναρξης και η λήξης των εξαμήνων (χειμερινού και εαρινού) καθορίζονται από την Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ.. Οι επόμενες δέκα (10) εργάσιμες ημέρες από τη λήξη κάθε εξαμήνου αποτελούν την εξεταστική περίοδο του εξαμήνου.

α) Πρόγραμμα μαθημάτων

Τα υποχρεωτικά μαθήματα των εξαμήνων και οι αντίστοιχες ευρωπαϊκές πιστωτικές μονάδες μεταφοράς ECTS είναι τα εξής:

Α' Εξάμηνο			
α/α	Μάθημα	Τύπος μαθήματος	ECTS
1	Κριτική θεώρηση και ανάλυση των βασικών παιδαγωγικών θεωριών και θεωριών μάθησης	Υποχρεωτικό	6
2	Βασικές αρχές της Βιοματικής Εκπαίδευσης: η θεωρία	Υποχρεωτικό	6
3	Θεατροπαιδαγωγική ως διδακτικό και ερευνητικό εργαλείο στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση	Υποχρεωτικό	6
4	Το βασικό θεωρητικό, φιλοσοφικό, μεθοδολογικό και εννοιολογικό πλαίσιο της Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	Υποχρεωτικό	6
5	Οικολογία και Κοινωνική Αλληλέγγυα Οικονομία: συνεταιριστική διαχείριση των απορριμμάτων, του νερού, της τροφής, της ενέργειας	Υποχρεωτικό	6

Β' Εξάμηνο			
α/α	Μάθημα	Τύπος μαθήματος	ECTS
1	Κριτική Παιδαγωγική: Θεωρία και πράξη	Υποχρεωτικό	6
2	Βασικές θεωρίες Οικολογίας και η προβληματική της Ανθρώπινης Οικολογίας	Υποχρεωτικό	6
3	Περιβαλλοντική φιλοσοφία, περιβαλλοντική ηθική και εκπαίδευση αξιών	Υποχρεωτικό	6
4	Ποσοτικές και ποιοτικές μέθοδοι ανάλυσης ερευνητικών δεδομένων	Υποχρεωτικό	12

Γ' Εξάμηνο			
α/α	Μάθημα	Τύπος μαθήματος	ECTS
1	Βιολογία και περιβάλλον	Υποχρεωτικό	8
2	Πρακτική άσκηση	Υποχρεωτικό	15
3	Εμψύχωση ομάδων βιοματικής εκπαίδευσης	Υποχρεωτικό	7
Σύνολο ECTS			30

Δ' Εξάμηνο			
α/α	Μάθημα	Τύπος μαθήματος	
1	Εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας	Υποχρεωτικό	30

β) Διεξαγωγή μαθημάτων και πρακτικής άσκησης

Τα μαθήματα θα διεξάγονται στην έδρα του Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης. Η παρακολούθηση των μαθημάτων είναι υποχρεωτική και γίνεται δια ζώσης. Το εβδομαδιαίο πρόγραμμα κάθε εξαμήνου θα ορίζεται από την Ε.Δ.Ε. Η αναπλήρωση των χαμένων μαθημάτων γίνεται σε συνεννόηση με τους διδάσκοντες.

Τα μαθήματα της βιοματικής εκπαίδευσης διενεργούνται σε κύκλους βιοματικών σεμιναρίων, ο καθένας των οποίων αποτελείται από τρία τριήμερα τα οποία διεξάγονται εκτός Θεσσαλονίκης.

Η πρακτική άσκηση θα διεξαχθεί σε 6 εβδομάδες και αφορά: α) παρακολούθηση για δύο (2) εβδομάδες εκ μέρους των φοιτητριών/των του έργου εκπαιδευτικών εργαζομένων σε Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, υπευθύνων Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, κ.λπ., (job shadowing), β) συμμετοχή και υποβοήθηση για τέσσερις εβδομάδες του έργου των παραπάνω εκπαιδευτικών, γ) μετακίνηση και παρακολούθηση σχετικών με την πρακτική άσκηση ημερίδων και συνεδρίων, δ) μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και ε) συγγραφή τελικής αναφοράς.

Η γλώσσα διδασκαλίας είναι η ελληνική. Δύναται να γίνονται διαλέξεις και σεμινάρια στην αγγλική γλώσσα.

Τρόπος αξιολόγησης και βαθμολόγησης

Η αξιολόγηση στα επιμέρους μαθήματα γίνεται με γραπτές ή προφορικές εξετάσεις ή εκπόνηση εργασιών ή συνδυασμό των ανωτέρω.

Η βαθμολογική κλίμακα για την αξιολόγηση της επίδοσης των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών ορίζεται από μηδέν (0) έως δέκα (10), ως εξής:

- Άριστα (8,5 έως 10)
- Λίαν Καλώς (6,5 έως 8,5 μη συμπεριλαμβανομένου)
- Καλώς (6 έως 6,5 μη συμπεριλαμβανομένου).

Προβιβάσιμος βαθμός είναι το έξι (6) και οι μεγαλύτεροι του.

Προϋποθέσεις επιτυχούς ολοκλήρωσης των μαθημάτων

α) Ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια πρέπει να έχει παρακολουθήσει το 75% των ωρών κάθε μαθήματος.

β) Ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια πρέπει να έχει αξιολογηθεί με προβιβάσιμο βαθμό, όπως αυτό ορίζεται στον παρόντα Κανονισμό. Στην περίπτωση που ο/η μεταπτυχιακός/ή φοιτητής/τρια αποτύχει στην εξέταση ενός μαθήματος σε όλες τις περιόδους που έχει δικαίωμα να εξεταστεί, ούτως ώστε σύμφωνα με όσα ορίζονται στον παρόντα Κανονισμό θεωρείται ότι δεν έχει ολοκληρώσει επιτυχώς το πρόγραμμα, εξετάζεται ύστερα από αίτηση του/της, από τριμελή επιτροπή μελών Δ.Ε.Π. της Σχολής, οι οποίοι/ες έχουν ίδιο ή συναφές γνωστικό αντικείμενο με το εξεταζόμενο μάθημα και ορίζονται από την Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ.. Από την επιτροπή εξαιρείται ο/η υπεύθυνος/η της εξέτασης διδάσκων/ουσα (άρθρο 34, παρ. 6 ν. 4485/2017).

Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία (Μ.Δ.Ε.)

Η μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία (είναι ατομική, πρέπει να χαρακτηρίζεται από στοιχεία πρωτοτυπίας και να έχει ερευνητικό χαρακτήρα. Το θέμα της διπλωματικής εργασίας πρέπει να εντάσσεται στη γνωστική περιοχή των θεματικών πεδίων του Δ.Π.Μ.Σ..

Η Μ.Δ.Ε. έχει έκταση 25.000 - 30.000 λέξεις, με γραμματοσειρά Times New Roman, μέγεθος 12 και διάστιχο 1,5. Για την εκπόνηση Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας ο υποψήφιος/α καταθέτει στην Ε.Δ.Ε. αίτηση στην οποία αναγράφεται ο προτεινόμενος τίτλος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, ο/η προτεινόμενος/η επιβλέπων/ουσα επισυνάπτοντας περίληψη της προτεινόμενης εργασίας. Η Ε.Δ.Ε. εξετάζει την αίτηση και αποφασίζει τον τίτλο της εργασίας στην ελληνική και στην αγγλική γλώσσα, και συγκροτεί Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή για την έγκριση της εργασίας, ένα μέλος της οποίας είναι ο/η επιβλέπων/ουσα.

Τα μέλη της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής πρέπει να έχουν την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του Δ.Π.Μ.Σ..

Επιβλέπων/ουσα της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας είναι μέλος Δ.Ε.Π. που διδάσκει στο Δ.Π.Μ.Σ.. Μέλη της εξεταστικής επιτροπής μπορεί να είναι μέλη Δ.Ε.Π. του Τμήματος, άλλων Τμημάτων Α.Ε.Ι. ή άλλοι ερευνητές αναγνωρισμένων ερευνητικών ιδρυμάτων, οι οποίοι είναι κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος. Προϋπόθεση για να συμπεριληφθεί κάποιος στην Τριμελή Εξεταστική Επιτροπή είναι να έχει την ίδια ή συναφή επιστημονική ειδικότητα με το γνωστικό αντικείμενο του Προγράμματος. Σε κάθε τριμελή επιτροπή θα πρέπει να συμμετέχει κι ένα μέλος Δ.Ε.Π. του Τ.Ε.Π.Α.Ε

Επισημαίνεται ότι κάθε μέλος Δ.Ε.Π. μεταξύ των διδασκόντων/-ουσών μπορεί να αναλάβει ως επιβλέπων/ουσα μέχρι τέσσερις (4) μεταπτυχιακές διπλωματικές εργασίες. Σε ειδικές περιπτώσεις μπορεί το όριο να τροποποιηθεί, λαμβάνοντας υπόψη τον προγραμματισμό των διδακτικών υποχρεώσεων των μελών Δ.Ε.Π. για την επόμενη διετία, τον αριθμό των ενεργών φοιτητών/-τριών καθώς και τον αριθμό των εργασιών που ήδη εποπτεύουν τα μέλη Δ.Ε.Π., μετά από αιτιολογημένη εισήγηση της Ε.Δ.Ε..

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις, αν υφίσταται αντικειμενική αδυναμία ή σπουδαίος λόγος, π.χ. παραίτηση, είναι δυνατή η αντικατάσταση του/της επιβλέποντα/ουσας ή μέλους της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής μετά από απόφαση της Ε.Δ.Ε..

Η παρουσίαση της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (Μ.Δ.Ε.) υποστηρίζεται ενώπιον της Τριμελούς Εξεταστικής Επιτροπής σε ημερομηνία και τόπο που ορίζεται από την Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ..

Η τριμελής Εξεταστική Επιτροπή μετά το τέλος της υποστήριξης καταθέτει στη Γραμματεία σχετικό πρακτικό στο οποίο αναγράφονται:

1. Το ονοματεπώνυμο του/της μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας
2. Ο αριθμός ειδικού μητρώου (ΑΕΜ) του/της
3. Ο αριθμός και η ημερομηνία της συνεδρίασης της Ε.Δ.Ε. στην οποία εγκρίθηκε η πρόταση για την εκπόνηση της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας και ο ορισμός της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής
4. Ο τίτλος της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας στην Ελληνική και Αγγλική γλώσσα
5. Το ονοματεπώνυμο, η ιδιότητα, το Τμήμα και το Ίδρυμα από το οποίο προέρχονται τα μέλη της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής
6. Αναλυτικά η βαθμολογία κάθε μέλους της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής
7. Οι υπογραφές των μελών της τριμελούς εξεταστικής επιτροπής.

Επίσης, η Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία κατόπιν της έγκρισης της από την Επιτροπή, αναρτάται υποχρεωτικά στο διαδικτυακό τόπο της οικείας Σχολής.

Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ)

Απαραίτητη προϋπόθεση για την απονομή του Δ.Μ.Σ. είναι η επιτυχής ολοκλήρωση όλων των μαθημάτων και η ανακοίνωση του αποτελέσματος της τελικής αξιολόγησης της μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας από την τριμελή εξεταστική επιτροπή στη Γραμματεία του Τμήματος. Για την απόκτηση του Δ.Μ.Σ. απαιτούνται συνολικά εκατό είκοσι (120) ECTS, οι οποίες κατανέμονται ισομερώς στα τέσσερα (4) εξάμηνα σπουδών, ήτοι τριάντα (30) ECTS κατά εξάμηνο σπουδών.

Η Ε.Δ.Ε. αποφασίζει για την ολοκλήρωση των σπουδών κάθε μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας.

Ο βαθμός του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) προκύπτει από τον σταθμικό μέσο όρο των μαθημάτων του Δ.Π.Μ.Σ. και της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (η στάθμιση γίνεται από τις πιστωτικές μονάδες των μαθημάτων και της Μ.Δ.Ε.) και υπολογίζεται, με ακρίβεια δευτέρου δεκαδικού ψηφίου, με τον ακόλουθο τρόπο:

Ο βαθμός κάθε μαθήματος και της Μεταπτυχιακής Διπλωματικής Εργασίας (όπου προβλέπεται), πολλαπλασιάζεται με τον αντίστοιχο αριθμό πιστωτικών μονάδων (ECTS) και το άθροισμα των γινομένων διαιρείται με τον ελάχιστο αριθμό πιστωτικών μονάδων που απαιτούνται για τη λήψη του Δ.Μ.Σ. :

βαθμός Δ.Μ.Σ. = [άθροισμα των γινομένων των μαθημάτων*+ γινόμενο μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας**] / (σύνολο ECTS)

*βαθμός κάθε μαθήματος x αντίστοιχα ECTS κάθε μαθήματος)

**βαθμός μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας x ECTS)

Άρθρο 7

Υποτροφίες (άρθρο 35 και 45 του .4485/2017)

Το Δ.Π.Μ.Σ. δεν χορηγεί υποτροφίες.

Άρθρο 8

Διδακτικό Προσωπικό (άρθρα 36 και 45 του ν. 4485/2017)

Τη διδασκαλία των μαθημάτων στο Δ.Π.Μ.Σ., μπορούν να αναλαμβάνουν:

1. Μέλη Δ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Τμημάτων Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης και Βιολογίας.
2. Μέλη της κατηγορίας Ε.Ε.Π., Ε.ΔΙ.Π. και Ε.Τ.Ε.Π. των συνεργαζόμενων Τμημάτων, κάτοχοι διδακτορικού διπλώματος, εκτός αν το αντικείμενο είναι

εξαιρετικής και αδιαμφισβήτητης ιδιαιτερότητας για το οποίο δεν είναι δυνατή ή συνήθης η εκπόνηση διδακτορικής διατριβής.

3. Διδάσκοντες σύμφωνα με το π.δ. 407/1980 των συνεργαζόμενων Τμημάτων.
4. Ομότιμα και Αφυπηρητήσαντα μέλη ΔΕΠ των συνεργαζόμενων Τμημάτων.

Με αιτιολογημένη απόφαση της η Ε.Δ.Ε., σε περίπτωση που δεν επαρκεί το διδακτικό προσωπικό των κατηγοριών που αναφέρονται παραπάνω, μπορεί να αναθέσει διδακτικό έργο σε μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων του Α.Π.Θ. ή να προσκαλέσει μέλη ΔΕΠ άλλων Α.Ε.Ι. ή ερευνητών από ερευνητικά κέντρα του άρθρου 13 Α του ν. 4310/2014 (Α' 258), συμπεριλαμβανομένων των ερευνητικών κέντρων της Ακαδημίας Αθηνών και του Ιδρύματος Ιατροβιολογικών Ερευνών της Ακαδημίας Αθηνών.

Επιπλέον η Ε.Δ.Ε. με απόφαση της, έχοντας υπόψη την εισήγηση του/της Διευθυντή/τριας του Δ.Π.Μ.Σ., μπορεί να προσκαλέσει καταξιωμένους επιστήμονες ως προσκεκλήμενους που έχουν θέση ή προσόντα καθηγητή ή ερευνητή σε ερευνητικό κέντρο, καλλιτέχνες ή επιστήμονες αναγνωρισμένου κύρους με εξειδικευμένες γνώσεις ή σχετική εμπειρία στο γνωστικό αντικείμενο του Δ.Π.Μ.Σ. από την ημεδαπή ή την αλλοδαπή, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 36/ν.4485/17.

Σε κάθε περίπτωση η ανάθεση διδασκαλίας των μαθημάτων, σεμιναρίων και ασκήσεων του Δ.Π.Μ.Σ. αποφασίζεται από την αντίστοιχη Ε.Δ.Ε., ύστερα από εισήγηση της Ε.Δ.Ε.. Στις υποχρεώσεις των διδασκόντων περιλαμβάνονται μεταξύ άλλων η περιγραφή του μαθήματος ή των διαλέξεων, η παράθεση σχετικής βιβλιογραφίας, ο τρόπος εξέτασης του μαθήματος, η επικοινωνία με τους/τις μεταπτυχιακούς/ες φοιτητές/τριες.

Άρθρο 9

Έσοδα Προγραμμάτων-Διαδικασία Οικονομικής Διαχείρισης

(άρθρο 37 του ν. 4485/2017)

Ο αναλυτικός προϋπολογισμός λειτουργίας κατ' έτος και για πέντε (5) συνεχή έτη, συμπεριλαμβανομένου του αναλυτικού λειτουργικού κόστους του Π.Μ.Σ., τις πηγές χρηματοδότησης και τους εν γένει πόρους λειτουργίας του, σύμφωνα με τις ειδικές διατάξεις του άρθρου 32 και 37 του ν. 4485/2017, είναι ο αναφερόμενος στο ιδρυτικό του Π.Μ.Σ. ΦΕΚ με αριθμό 5445/τ.Β' /5-12-2018.

Επιπρόσθετα υπενθυμίζεται ότι σύμφωνα με την παρ. 6 του ίδιου άρθρου τα Α.Ε.Ι., - αντιστοίχως τα Τμήμα- τα στα οποία λειτουργούν Δ.Π.Μ.Σ.- οφείλουν ετησίως να δημοσιεύουν, με ανάρτηση στην ιστοσελίδα τους, απολογισμό εσόδων-εξόδων, με

αναγραφή της κατανομής των δαπανών ανά κατηγορία και ιδίως το ύψος των τελών φοίτησης, των αμοιβών των διδασκόντων στα Δ.Π.Μ.Σ. και του αριθμού των διδασκόντων που τις εισέπραξαν.

Άρθρο 10

Διοικητική Υποστήριξη - Υλικοτεχνική Υποδομή

Διοικητική Υποστήριξη

Η διοικητική υποστήριξη του Δ.Π.Μ.Σ. παρέχεται από το Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του Α.Π.Θ.

Υλικοτεχνική Υποδομή

Για την απρόσκοπτη λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. χρησιμοποιούνται οι υφιστάμενες υποδομές της Παιδαγωγικής Σχολής του Α.Π.Θ. οι οποίες όχι μόνο υποστηρίζουν την υλοποίηση των μαθημάτων του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών αλλά εξασφαλίζουν και την ανάπτυξη δράσεων που αναβαθμίζουν τον δεύτερο κύκλο σπουδών.

Οι εγκαταστάσεις περιλαμβάνουν βιβλιοθήκη και αναγνωστήριο, νησίδα Η/Υ, χώρους διεξαγωγής colloquium και ημερίδων. Επιπλέον, οι φοιτητές και οι φοιτήτριες έχουν στη διάθεση τους σύγχρονους ανακαινισμένους χώρους για μελέτη και εκπόνηση ατομικών και ομαδικών εργασιών. Ιδιαίτερη έμφαση έχει δοθεί για τη διαμόρφωση χώρων που ευνοούν ομαδοσυνεργατικές δράσεις.

Τέλος, η λειτουργία του Δ.Π.Μ.Σ. αξιοποιεί πλήρως τις δομές και τις υπηρεσίες του Α.Π.Θ. όπως:

1. τη Βιβλιοθήκη και το Κέντρο Πληροφόρησης, τα σεμινάρια αξιοποίησης πηγών και πόρων όπως και τις παρεχόμενες εφαρμογές διαχείρισης βιβλιογραφικών αναφορών
2. την υπηρεσία δικτυακού αποθηκευτικού χώρου cloud.
3. το διαθέσιμο λογισμικό
4. το σύστημα διαχείρισης μάθησης e-learning.

Για τη διεξαγωγή των μαθημάτων διατίθενται αίθουσες ανάλογα με τις ανάγκες του κάθε μαθήματος, προσαρμοσμένες στις υιοθετούμενες μεθόδους διδασκαλίας. Διατίθενται αίθουσες διαλέξεων, εργαστηριακές αίθουσες, αίθουσες για ομαδοσυνεργατικές μεθόδους διδασκαλίας, εργαστήρια Η/Υ, αίθουσες τηλεδιασκέψεων.

Άρθρο 11

Τελετουργικό Αποφοίτησης (άρθρο 45 παρ. 1 εδαφ. ιε' του ν. 4485/2017)

Οι μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες που έχουν ολοκληρώσει με τη μεταπτυχιακή διπλωματική τους εργασία καταθέτουν αίτηση προς την Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. για να εγκρίνει την ολοκλήρωση των μεταπτυχιακών τους σπουδών και να εισηγηθεί στη Γραμματεία την απονομή του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.). Κατόπιν, οι εν λόγω μεταπτυχιακοί/κές φοιτητές/τριες επικοινωνούν με τη γραμματεία για να ενημερωθούν σχετικά με τη διαδικασία που πρέπει να ακολουθήσουν.

Άρθρο 12

Τύπος Απονεμόμενου Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) (άρθρο 45 παρ. 1 εδαφ. ιε' του Ν. 4485/2017)

Ο τίτλος του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών είναι δημόσιο έγγραφο και απονέμεται από το επισπεύδον Τμήμα.

Το Δίπλωμα Μεταπτυχιακών Σπουδών (Δ.Μ.Σ.) εκδίδεται από τη Γραμματεία του Δ.Π.Μ.Σ. σύμφωνα με τις αποφάσεις της Συγκλήτου του Α.Π.Θ.. Στο Δίπλωμα αναγράφονται το Τμήμα και το Ίδρυμα που διοργανώνει το Δ.Π.Μ.Σ., η χρονολογία περάτωσης των σπουδών, η χρονολογία έκδοσης του Δ.Μ.Σ., ο αριθμός πρωτοκόλλου αποφοίτησης, ο τίτλος του Δ.Π.Μ.Σ., τα στοιχεία του μεταπτυχιακού/ής φοιτητή/τριας, ο βαθμός και ο χαρακτηρισμός αξιολόγησης «Καλώς», «Λίαν Καλώς», «Άριστα».

Στον/Στην απόφοιτο/η του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών μπορεί να χορηγείται, πριν την απονομή, βεβαίωση επιτυχούς παρακολούθησης και περάτωσης του Προγράμματος.

Επιπλέον του Διπλώματος Μεταπτυχιακών Σπουδών χορηγείται Παράρτημα Διπλώματος [άρθρο 15 του ν. 3374/2005 και της υπουργικής απόφασης Φ5/89656/ΒΕ/13-8-2007 (ΦΕΚ 1466 τ.Β')], το οποίο είναι ένα επεξηγηματικό έγγραφο που παρέχει πληροφορίες σχετικά με τη φύση, το επίπεδο, το γενικότερο πλαίσιο εκπαίδευσης, το περιεχόμενο και το καθεστώς των σπουδών, οι οποίες ολοκληρώθηκαν με επιτυχία και δεν υποκαθιστά τον επίσημο τίτλο σπουδών ή την αναλυτική βαθμολογία μαθημάτων που χορηγούν τα Ιδρύματα.

Άρθρο 13

Λογοκλοπή

Καταθέτοντας οποιαδήποτε μεταπτυχιακή εργασία, ο μεταπτυχιακός/κη φοιτητής/τρια υποχρεούται να αναφέρει αν χρησιμοποίησε το έργο και τις απόψεις άλλων. Η αντιγραφή θεωρείται σοβαρό ακαδημαϊκό παράπτωμα. Λογοκλοπή θεωρείται η αντιγραφή εργασίας κάποιου/ας άλλου/ης, καθώς και η χρησιμοποίηση εργασίας άλλου/ης δημοσιευμένης ή μη, χωρίς τη δέουσα αναφορά. Η παράθεση οποιουδήποτε υλικού τεκμηρίωσης, ακόμη και από μελέτες του/της ιδίου/ας του/της υποψηφίου/ας, χωρίς σχετική αναφορά, μπορεί να στοιχειοθετήσει απόφαση της Ε.Δ.Ε. για διαγραφή του/της.

Στις παραπάνω περιπτώσεις και μετά από αιτιολογημένη εισήγηση του/της επιβλέποντος/σας καθηγητή/τριας η Ε.Δ.Ε. μπορεί να αποφασίσει τη διαγραφή του/της.

Οποιοδήποτε παράπτωμα ή παράβαση ακαδημαϊκής δεοντολογίας παραπέμπεται στη Ε.Δ.Ε.. Ως παραβάσεις θεωρούνται και τα παραπτώματα της αντιγραφής ή της λογοκλοπής και γενικότερα κάθε παράβαση των διατάξεων περί πνευματικής ιδιοκτησίας (Βλέπε διατάξεις ν.5343/1932 (άρθρα 120 έως 123), π.δ. 160/2008 (23 έως 25).) από μεταπτυχιακό/η φοιτητή/τρια κατά τη συγγραφή εργασιών στο πλαίσιο των μαθημάτων ή την εκπόνηση μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας.

Άρθρο 14

Μεταβατικές ρυθμίσεις

Οι φοιτητές που έχουν ήδη εγγραφεί στο ΠΜΣ κατά την έναρξη ισχύος του ν. 4485/2017 καθώς και φοιτητές που εισήχθησαν το ακαδημαϊκό έτος 2017-2018 θα περατώσουν και θα συνεχίσουν τις σπουδές τους σύμφωνα με τις διατάξεις της προηγούμενης απόφασης [υπουργική απόφαση με αριθμό 21184/28-04-2015 (ΦΕΚ 857/ τ.Β'/15.5.2015)] καθώς και τις ισχύουσες έως την έναρξη ισχύος του ν. 4485/2017 διατάξεις.

Η ισχύς του παρόντος Κανονισμού αρχίζει από το ακαδημαϊκό έτος 2018-2019 έναρξη λειτουργίας του ΠΜΣ σύμφωνα με το ιδρυτικό ΦΕΚ 4164/τ.Β'/10-8-2018. Οποιοδήποτε θέμα προκύψει στο μέλλον που δεν καλύπτεται από την σχετική νομοθεσία ή τον οικείο Κανονισμό Μεταπτυχιακών Σπουδών, θα αντιμετωπιστεί με αποφάσεις της Ε.Δ.Ε. του Δ.Π.Μ.Σ. και της Συγκλήτου του Ιδρύματος με τροποποίηση του Κανονισμού και δημοσίευση στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Ακαδημαϊκό Προσωπικό

Όνοματεπώνυμο Διδάσκοντα/ουσας	Ιδιότητα	E-mail	Βιογραφικό
Θεόδωρος Αμπατζόπουλος	Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	abatzop@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/abatzop
Ελένη Βουλτσιάδου	Καθηγήτρια Τμήμα Βιολογίας	elvoults@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/elvoults
Αλέξανδρος Γεωργόπουλος	Ομότιμος Καθηγητής ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	ageorgop@nured.auth.gr	
Διονύσιος Γιουλάτος	Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	dyoul@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/dyoul
Αναστασία Δημητρίου	Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	anadim@nured.auth.gr	https://www.nured.auth.gr/dp7nured/?q=el/userprofile/987
Ηλίας Καπάς	Επίκουρος Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	ikappas@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/ikappas
Σταύρος Καραγεωργάκης	Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	ouzala@hotmail.com	
Νικόλαος Κρίγκας	Ερευνητής ΕΛΓΟ Δήμητρα	nkrigas@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/user/2306/pubs
Αργύρης Κυρίδης	Καθηγητής ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	akiridis@nured.auth.gr	https://www.nured.auth.gr/dp7nured/?q=el/userprofile/39
Αντώνης Λενακάκης	Αναπληρωτής Καθηγητής, ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	alenakakis@gmail.com	https://www.nured.auth.gr/dp7nured/?q=el/userprofile/89
Λουκία Λιθοξοΐδου	Δρ Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης	loukialithoxoidou@yahoo.gr	
Αντώνιος Μαζάρης	Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	amazaris@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/el/cv/amazaris

Όνοματεπώνυμο Διδάσκοντα/ουσας	Ιδιότητα	E-mail	Βιογραφικό
Αντώνιος Μαζάρης	Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	amazaris@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/el/cv/amazaris
Γεώργιος Μαλανδράκης	Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ-ΑΠΘ	gmalandrakis@eled.auth.gr	https://www.eled.auth.gr/about/personnel/malandrakis/
Μαρία Μπιρμπίλη	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	mmpirmpi@nured.auth.gr	https://www.nured.auth.gr/dp7nured/?q=el/userprofile/82
Κώστας Νικολάου	Δρ Χημικός - Περιβαλλοντολόγος Καθηγητής- Σύμβουλος ΕΑΠ	nikolaou56@gmail.com	https://www.researchgate.net/profile/Kostas-Nikolaou-2
Πολυξένη Ράγκου	Αφυπηρετήσασα Επίκουρη Καθηγήτρια ΑΠΘ	sustainable2003@gmail.com	https://qa.auth.gr/el/cv/pragkou
Χρηστός Τουρτούρας	Επίκουρος Καθηγητής ΠΤΔΕ-ΑΠΘ	htourt@eled.auth.gr	https://www.eled.auth.gr/about/personnel/tourtouras/
Μαρία Τσιαφούλη	ΕΔΠΠ Τμήμα Βιολογίας	tsiafoul@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/tsiafoul
Ιωάννης Τσιριπίδης	Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	tsiripid@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/tsiripid
Στέφανος Σγαρδέλης	Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας	sgardeli@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/sgardeli
Αλεξάνδρα Στάικου	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια Τμήμα Βιολογίας	astaikou@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/astaikou
Έφη Χανλίδου	Επίκουρη Καθηγήτρια Τμήμα Βιολογίας	chanlidu@bio.auth.gr	https://www.bio.auth.gr/users/chanlidu
Βασιλεία Χρηστίδου	Αναπληρώτρια Καθηγήτρια ΤΕΠΑΕ-ΑΠΘ	vchristidou@nured.auth.gr	https://www.nured.auth.gr/dp7nured/?q=el/userprofile/1030

Διοίκηση Δ.Π.Μ.Σ.

Διευθύντρια

Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΙΑΕ

Αναπληρώτρια Διευθύντρια

Μαρία Μπιρμπίλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΕΠΙΑΕ

Ειδική Διατμηματική Επιτροπή

Διονύσιος Γουλάτος, Καθηγητής, Τμήμα Βιολογίας, dyoul@bio.auth.gr

Αναστασία Δημητρίου, Καθηγήτρια, ΤΕΠΙΑΕ, anadim@psed.duth.gr

Αργύρης Κυρίδης, Καθηγητής, ΤΕΠΙΑΕ, akiridis@nured.auth.gr

Μαρία Μπιρμπίλη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια, ΤΕΠΙΑΕ, mmpirmpi@nured.auth.gr

Τσιριπίδης Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής Τμήμα Βιολογίας,
tsiripid@bio.auth.gr

Επικοινωνία

Ταχυδρομική Διεύθυνση

Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης
Γραμματεία Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης του ΑΠΘ.
Πανεπιστημιούπολη - Πύργος Παιδαγωγικής Σχολής 2ος
ΤΚ 54124, Θεσσαλονίκη

Γραμματεία [Τμήματος Επιστημών Προσχολικής Αγωγής](#) και Εκπαίδευσης του ΑΠΘ.

- τηλέφωνο: 2310 995090
- e-mail: msc-aeiforia@nured.auth.gr

Γραμματεία Δ.Π.Μ.Σ.

Γιώργος Καταχιώτης

- τηλέφωνο: 2310 995090
- e-mail: msc-aeiforia@nured.auth.gr

Ιστότοπος Δ.Π.Μ.Σ.

<http://aeiforia.nured.auth.gr>

Χάρτης θέσης του Τμήματος

Κοντινότερες στάσεις αστικού (ΟΑΣΘ) : Φοιτητική Λέσχη((3ης Σεπτεμβρίου),
Αχέπα(Αγίου Δημητρίου), Αγία Φωτεινή (3ης Σεπτεμβρίου), Πανεπιστήμιο
Μακεδονίας (Εγνατία)

